Helyesbítés. Nyomdai hiba folytán a legutóbbi 14 (1947. július 31-i) számunkba hiba csuszott be. A 429. oldalon, Márkus Dezső „Választunk" cimü cikkében „Ugyanakkor biztositani kell minden gyógyszerésznek stb., helyesen igy hangzik: „Ugyanakkor biztositani kell minden gyógyszerésznek, e fontos közegészségügyi poszton, az őt megillető gondnélküli megélhetést"

Szerkesztői üzenetek

Kartársunk türelmetlen a jogok kiadása miatt. Nem tudja, honnan is tudhatná, hogy 30 hónap óta mennyi tintát, energiát és ideget használtunk el, mig odáig jutottunk, hogy leirhassuk Önnek, ha most a választások ugy sikerülnek, hogy tisztességes, becsületes és nem örökké a saját pecsenyéjüket sütő emberek kerülnek a parlamentbe, a hivatalok élére és vezető testületekbe, minden reményünk meg lehet, hogy a hároméves terv nekünk is meghozza a régen várt gyümölcsöt és kielégit mindenkit.

N. Z. Budapest: Az egyetemi beiratkozásnál nem fogják figyelembe venni azt, hogy édes apja gyógyszerész, helyesebben nem lesz Önnek elsőbbségi joga azért, mert gyógyszerész család sarja, azzal szemben, aki nem rendelkezik e feltétellel, de kitünő bizonyitványai protezsálják.

V. L.: A vidéki gyógyszerész szakszervezetek szintén megkapják a maguk helyét a szakszervezeti intézőbizottságban. Erről a közeli szakszervezeti választások gondoskodnak.

R. K. Debrecen: Egyedül dolgozó gyógyszerészek szakszervezeti tagok ez idő szerint nem lehetnek. Várjon türelemmel, ez a kérdés is rendezésre vár.

F. S. Bpest: Amint értesülünk, az 1948-as Gyógyszerész Naptár sokkal nagyobb tartalommal fog napvilágot látni. Az előkészitő munkálatok már megindultak.

Dr. L. I.: Külföldi kapcsolatainkat kezdjük kiépiteni. Tervünk, hogy jövőre egy Budapesten tartandó nemzetközi gyógyszerész-kongresszust hivjunk egybe.

S. L. Mátészalka: Addig, mig a várva-várt közös ankét meg nem születik, nem lehet konkretizálni a jogviszony kialakult képét és javaslatait. A minisztérium az összehivására igéretet tett, ezt várjuk.

Cs. L.: A kollektiv-szerződés életbe lépéséig, illetve a megállapodásig a munkaadó előlegként 15 százalékot ad több fizetés cimén. Ugy tudjuk, talán mire e sorok napvilágot látnak, a kész kollektiv-szerződés is megjelenik.

Többeknek: A gyógyszerek árát emelni nem igen fogják, ezzel szemben a munkadijak felemelése jogos, hiszen ez végeredményben nem emeli a gyógyszer árakat, csak az eddig oly mostohán megállapitott gyógyszerészi munkadijat hozza egyensulyba a többi hasonló foglalkozásuak munkadijaival.

Gonda Pál Budafok, Benedek István, Gonda László Budapest, F. E. Városlőd: A beküldött kéziratokra legközelebb kerül sor.

Több beküldött cikket, anyaghorlódás miatt, csak a legközelebbi számban közlünk.

Kéziratokat sem meg nem őrzünk, sem vissza nem adunk.

Figyelő, Bpest: A jövőben nem engedjük a lap niveját személyes ügyek kiteregetésével aláásni. Ismerjük a multból, milyen visszatetszést szült az egész gyógyszerész közvéleményben az elvi sikokról való letérés, amely a végén a sajtóperek légióit eredményezte, majd pedig botrányba fulladtak.

(M.)

Pestmegyei rom-gyógyszertár helyreállitásához gyógyszerészt keresünk, ki hosszu bérletet kaphat. — Cim a kiadóhivatalban.

Wondrasek Manuálist, — egy egyesitett gyógyszerárszabást, — 1944-es gyógyszerészi vagy dolgozó gyógyszerészi zsebnaptárt, vagy almanachot keresek megvételre. „Magas árat fizetek" jeligére.

„WILUR" töltött szopó, óvszerek
forgalomba hozza:
WILHEIM ARTHUR „Helios" kötszer és egészségügyi cikkek vállalata
Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-u. 37. Tel.: 123-867.
Gyors és pontos kiszolgálás.

Azonnali megvételre keresek olyan városban gyógyszertárat, házzal együtt, ahol gimnázium is van. Cim a kiadóban.

Életmentéshez! Cca 100 db. TORANTIL-drageét keresünk. — Cim a kiadóhivatalban.

Ingatlan, estleg készpénzvadékkal, városi vagy községi gyógyszertárat bérbevennék. Dósa Ignác gyógyszerész, egyetemi tanársegéd, Debrecen.

Bérletet keresek Pestre vagy vidékre bankgaranciával. Cim: Nyomárkay József, Budapest, II., Zsigmond-u. 10. II. 6.

a gyógyszerész

Megjelenik havonta kétszer.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Akácfa-u. 45. I. 2.
Telefon: 422—140.
Hivatalos órák: d. u. 4—6-ig.

Felelős szerkesztő: HARANGI SÁNDOR Telefon: 344—811.
Felelős kiadó: SOMOGYI SÁNDOR Telefon: 135—346.
Szerkesztik: MÁRKUS DEZSŐ Telefon: 422—140. SZÉKELY JENŐ Telefon: 162—856.
Laptulajdonos: a M. M. Sz. Szakszervezet Gyógyszerész Szakosztálya.

Hoffmann József nyomdája, VII., Kazinczy-utca 5.

HIRDETŐINK SZIVES FIGYELMÉBE! Hirdetési dijaink 1947. január hó 1-től a következők:
A boriték első és utolsó oldalán hasábszélességben 1 mm. 2.50 forint
A boriték belső részén hasábszélességben 1 mm. 2.— forint
A lapban lévő hirdetések hasábszélességben 1 mm. 1.50 forint
Apróhirdetés, legfeljebb 3 sorig 20.— forint.

II. ÉVFOLYAM BUDAPEST, 1947. AUGUSZTUS 31 16. SZÁM

A GYÓGYSZERÉSZ

A MAGYAR MAGÁNALKALMAZOTTAK SZABAD SZAKSZERVEZETE
GYÓGYSZERÉSZ SZAKOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS LAPJA

Szakmai krónika

Irja: Székely Jenő

PÉCS

Nem mondok ujat, ha azt állitom, hogy Pécs talán a legszebb és legpatinásabb vidéki város. A háboru is megkimélte. Templomai, müemlékei, középületei és magánházai egyetlen karcolás nélkül vészelték át a háborut. Szállodájában hideg és meleg viz. Pécsett és általában egész Baranyában nem volt rompatika. A pécsieket ugy érte a felszabadulás, hogy csak a lélek ujjáépitésével kellett törődniök.

MA,

augusztus 14-én, minden a választás jegyében zajlik. Teljes plakát-díszt öltött a város. De csak a plakátok agitálnak, vetélkednek egymás között, az emberek csendesen mennek a dolguk után. Megszakitás nélkül csilingel a villamos, tülkölnek az autóbuszok. És mégis szinte néma ez a város. Pedig az üzletekben vásárolnak és alig lehet helyet kapni a cukrászdákban és a vendéglőkben. A töröktemplom előtti nagy téren, a villamossin mentén, egyetlen rendőr ügyel a forgalom zavartalan lebonyolitására. Több rendőrt nem is láttam Pécsett. Katonát se.

DOKTOR KENDERES

kartárs, a pécsi gyógyszerész-szakosztály elnöke, Gál Géza kartárs a háznagy. Gál kartárs különben tagja a pécsi M. M. Sz. Sz. vezetőségének is. A szakosztálynak 38 munkavállaló tagja van, a segédmunkásokkal együtt. A vezetőségben is benn ül két segédmunkás a gyógyszerészek mellett. Kéthavonként egyszer tartanak taggyülést és azon megvitatják a problémáikat. Egész Pécsett csak három gyógyszerész tagja az egyik munkáspártnak. A többiek? Gál Géza kartárs ugy tájékoztat, hogy a többiek semmiféle pártba se léptek be. És kire szavaznak? — kérdem. Gál kartárs mosolyog. Én felelek rá. Talán ide, talán oda. Mert az alig is feltételezhető, hogy csak azért nem foglalnak n y i l t a n állást, mondjuk a koalíciós pártok mellett, hogy t i t o k b a n valamelyik munkáspártra adják le szavazatukat... Kifürkészhetetlen város. Az emberek begombolkoznak. Délutántól másnap délutánig jártam a pécsi utcákat, figyeltem az embereket, és mindössze két pártjelvénnyel találkoztam. Lehet, hogy belül, mélyebben hordják. Mert ahogyan már emlitettem: Pécsett csak a plakátok agitálnak...

250 ÉVE

áll fenn és október közepén tartja jubileumát a pécsi „Szeretsenhez" cimzett Sipőcz-gyógyszertár. 1697—1945-ig. Hatalmas ut egy gyógyszertár életében. B e s z t e r c z e y István kartárs, a patika jelenlegi tevékeny bérlője, izléses cimkét is csináltatott, hogy ilyen egyszerü és szerény módon emlékeztesse a közönséget az elmult két és fél évszázadra. Ezenfelül kirakott a kirakatba mindent, amit csak ebből

az emberöltőkre menő időből elő tudott kotorni e nagymultu patika kellékтárából.

A KIRAKAT

valóban méltó is a 250 esztendőhöz. Fönn, a középen T u r i N a g y Sándor pécsi festőművész színes grafikája művészien érzékelteti a magyar gyógyszerészet utját a régi füvészkerttől mostanáig. Alatta egy 1614-es Baselben készült kutyabőrbe kötött H e r b a r i u m. Balra egy ugyancsak baseli kiadásu Pharmacopia 1675-ből. Jobbra fönn egy Taxa medicamentorum 1843-ból. Mellette egy fayence-állványedény a 18. századból, a következő felirással: Midridar. damocr. (Talán akad valaki a kartársak közül, aki megirja, hogy valójában milyen gyógyszert tartottak ebben a remekbe készült tartályban.)

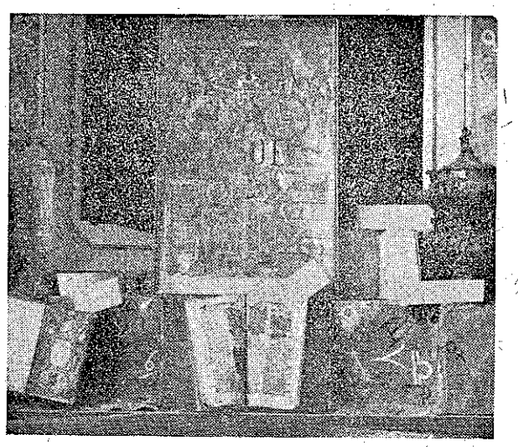

Mielőtt a patikába bemegyünk, megnézzük a házat is, mert a „Szerecsen"-gyógyszertár ebben az épületben örölte le 250 éves életét. Mert amint belépünk a patikába, megszünik a varázs. Munka, pompás iroda, a vidékre jellemző udvariasság, — és amint már előljáróban megemlitettük: Beszterczey István kartárs, a bérlő, aki ezt az egész jubileumot felszinre hozta és szinte tudatositotta a pécsi közvéleményben

A GYÓGYSZERTÁR

jelenlegi berendezése kereken félszázados. A barokkstilü állványokat fönn körösköril Zsolnay-berakások díszitik. De benn alig emlékeztet valami a 250 évre. Nem tehetünk róla, de miközben körülnézek az anyagkamrában, a laboratóriumban és pincében, állandóan arra a megkapó, ötletes, arra a valóban multat idéző kirakatra kell gondolnom. Pedig a mult néha itt is kisért. A pince alatt még egy pince van, az alatt egy másik pince, de ez már tisztán történelem és nem gyógyszerészi történelem. Majdnem megöleltem az öreg laboránst, ki 17 éve dolgozik a Szerecsen-gyógyszertárban.

A gyógyszertárat különben V e r n i s e k György Ágoston gyógyszerész erigálta 1764-ben. Eredetileg a ferencrendi szerzetesek házi gyógyszertára volt és csak később kapott nyilvános jelleget. Jelenleg ez a reáljogu gyógyszertár a Sipőcz-család tulajdona. Az iroda falán már ott találjuk Sipőcz Ferenc 1 8 2 6-o s és Sipőcz István 1 8 5 9-e s bekeretezett diplomáját. Igy beszél a mult.

SAJTÓ-VISSZHANG

Beszterczey kartárs elém teszi a különböző pártállásu pécsi lapokat. Nézegetem, olvasgatom a cikkeket és örömmel állapitom meg, hogy lelkeshangu hasábokon ünneplik a Szerecsen-gyógyszertár 250 esztendejét. De ha jól belemélyedek, rá kell jönnöm, hogy egytől-egyig valamennyi pécsi ujságiró a kirakati példányokat ismerteti. Csak igy tudják továbbadni olvasóiknak, hogy itt egy valóban régi patika különlegesen ritka évfordulójáról van szó.

Mi azonban ennél tovább megyünk. Mi nem vagyunk napisajtó, a kirakatot sem a mi számunkra rendezték be. Mi a szakma sajtója vagyunk. Kötelességünk, hogy tisztán és becsületesen megünnepeljük ezt a jubileumot. Egy gyógyszertár 250 éve áll a közegészségügy szolgálatában. Egy helyen, sziklaszilárdan, szinte mozdulatlanul mentődött át nemzedékről-nemzedékre. Köszöntjük ezt a nemes multat, az évszázados falakat, a Herbariumot, a régi diplomákat és az uj bérlőt, ki tiszta szándékkal meghirdette a nevezetes évfordulót. Ünnepeljünk.

BESZÉLGETÉS AZ IRODÁBAN

Aztán leülünk csendben, egymással szemben az irodában, Beszterczey kartárs meg én. Ugy érzem, hogy nekem itt már mindent megmutattak. Fészkelődöm a kényelmes fotőjben, fölöslegesnek érzem magam. De valami megmagyarázhatatlan ösztön, talán ennek a szakmának mélységesen áthatott szeretete, arra indit, hogy szólásra birjam ezt a titokzatos multat. Emberek, falak, kövek, élők és holtak, — beszéljetek!

— Szeretnék látni valamit ebből a 250 évből. A szakma lelkét keresem, kartársam.

— Én a magam részéről szivesen állok rendelkezésedre.

— Ne udvariaskodjunk. Valami hiányzik. Nem akarok igy elmenni.

— Mire gondolsz?

— Nem tudom. Semmire és mindenre. Nem számonkérés ez. Láthatod, magam is vergődöm. Keresem azt a két és fél századot. Nem a gyógyszertár természetes és nyilván mindig jól jövedelmező pályafutását. Az utat taposom . . .

— Csak sejtem, mire gondolsz.

— Persze te nem tudod, nem tudhatod.

— Igen, én csak bérlő vagyok és mindössze két éve.

—De te rendezed a jubileumi évet. Lejöhet hozzád egy széles látókörü pesti ujságiró is, aki kiméletlenül neked szegezi a nagy kérdést: mit csinált, milyen eredményt ért el ez a patika 1697-től mostanáig?

— Teljesitette közegészségügyi hivatását.

— Ez igy igaz is. De ezt a tényt már megünnepeltük. Most menjünk tovább egy lépéssel. Lehet, hogy látszólag ünnepront vagyok. Azt akarom, hogy pontosan megértsd, megérezd a szándékomat . . . . Te nem tudod, mit jelent, amikor valakit kiparancsolnak egy szakmából, melyet hivatásul választott. Te nem néztél be lopva 26 évig a gyógyszertárak üvegablakai mögé. Te nem simogattad meg kivülről titkon a szemeddel a tárát, a mérlegeket, a jól ismert állványedényeket.

— Hát ezt az érzést valóban nem ismerem.

— Nem fontos és főként nem érdem. Nem is azért meséltem el. De engem ez a 26 év, egy szakma iránti szinte reménytelen szerelem, sok mindenre kötelez. Most azonban nem akarok elkalandozni. Igen, én akkor megfogadtam, hogy ha egyszer, valami csodálatos felszabadulás után mégis visszakerülök a gyógyszerészi pályára, megkeresem ennek a szakmának a lelkét és örök időre egybeolvadok vele . . . . Talán ezért vagyok néha keményebb és követelőbb. Azt akarom, hogy kifelé és befelé ragyogjon az a szakma, amely után én több mint két és fél évtizedig hiába sóvárogtam . . .

Anyarozsot vesz Réthy
gyógyszerész békéscsaba.

— Értem már a gondolatmenetedet. Ennek a két és fél évtizednek a jogán kérsz most számon két és fél évszázadot.

— Megmondtam, hogy nem számonkérés. Hiszen ezt a 250 esztendőt nem te hordtad ki a vállaidon. De képzeld csak el, kimegyek egy üzembe. Meghivtak, hogy számonkérés nélkül is számot adjanak a gyár két és fél százados működéséről és eredményeiről. Nézd, innen indultunk, idáig jutottunk. Azután a munka és a tudomány fénysugarával az utat is végig világitják.

— Más a gyár. A mi fejlődésünk kötöttebb. Mi nem száguldhatunk a rohanó idővel.

— Azt akarod mondani, hogy a gyógyszerész benne dolgozik az örök időben? . . . De vegyük a földet, vagy egy kórházat. Mindegyikből 250 évet.

— Más ott a helyzet, a földön is, a kórházban is.

— Talán. Ugy is mondhatnók, azoknak szárnyat ad a tudomány, a technika, a gépek fejlődése, — bennünket kissé talán béklyóba köt.

— Miért? Ezt nem értem.

—Fogadd el, hogy nekem most mindent szabad. A kerülgetésem csak látszólagos. Valójában pontosan megyek a célom felé . . . Hallgass meg, kérlek. Ha a gyógyszerész meg akarná védeni a hivatását, fel kellene lázadnunk a gépek ellen, mely előbb-utóbb halálra sebzi — a g y ó g y s z e r é s z i k é z i i p a r t. Tudom, hogy kilátástalan küzdelem. Arra az öreg takácsra kell gondolnom, aki műhelye gépesitése után is egyetlen, lábbal hajtható szövőszékén versenyre kelt a gépeivel. Hogy majd ő megmutatja, ki a hatalmasabb: a gép-e, vagy az emberi munka! . . .

— Ugy érzem, hogy te most a gyógyszerkülönlegességek térhóditása ellen hadakozol.

— Én nem merném ezt ilyen határozottan megfogalmazni. Mert nem csak erről van szó. Tegyünk fel egy egyszerü kérdést: ugyan hová fejlődhetett volna a magyar gyógyszerészet, vagy akár világviszonylatban is a gyógyszerészet, ha a gyárak fokról-fokra ki nem szoritják a gyógyszertárakból a magisztrálisan készitett gyógyszereket?

— Tagadhatatlan, hogy fejlődésünk sok tekintetben más irányt vehetett volna.

— Példa erre ez a két és fél század óta fennálló gyógyszertár.

— És mi ennek az oka?

— Sok minden, de leginkább az, hogy egészen érthetetlenül valami komoly törést szenvedett az orvosok és gyógyszerészek együttműködése. A mai orvos, különösen a fiatalabb orvosok, már alig írnak magisztrális vényeket. Biztosabbnak és kényelmesebbnek tartják a jól bevált gyógyszer-különlegességek adagolását.

— Hát ez részben érthető is.

— De valóban csak részben. Mert közben a gyógyszerész nem csinál egyebet, csak ráírja az orvosi receptre egy meglevő készítmény megadott árát és melléje üti a pecsétet.

— De mit csináljanak a gyárak, ha kevesebb gyógyszer-különlegességet készíthetnek?

— Alapanyagokat a gyógyszertárak részére, minél több alapanyagot. Mert a gyógyszerészek és a gyárak tervszerű munkája van olyan nagyjelentőségű, mint az orvosok . . .

— És ha az orvos és a gyógyszerész együttműködését sikerulne kiépíteni?

— Ez az egyetlen út. De értsd meg, én nem lázadok. A gyógyszerészi munkát védem. A gyógyszerészi hivatást. Hiába, én nem tudom elfelejteni, hogy Székelykereszturon künn csináltuk az udvaron a Sol. Calc. oxysulfuratit és benn a laboratóriumban a tapaszokat és mindent, ami „házilag" elkészíthető.

— Ezek szerint?

— Csak ennyi. Nincs tovább. De most megkérdezem tőled, hogy 250 év alatt ez a gyógyszertár mit termelt ki magából?

— Tudom, hogy intenziven foglalkozott a gyógynövénygyűjtéssel. Igy a mecsekfű gyűjtésével is. Magáról a növényről itt van éppen egy kitünően sikerült fotografia.

Beszterczey kartárs kimegy a patikába, visszatér egy doboz teával és egy csomag cukorkával. Elém rakja az asztalra.

Az egyik a Mecsekfű-elegy, a másik a Mecsekfű-cukorka.

Kezembe veszem, olvasom, forgatom. Egy doboz tea és egy doboz cukorka. Ez minden. 250 év termése. Gyógyszerész-nemzedékek éltek és haltak meg ezért a jövőbe átmentett eredményért . . .

EGY UJ JELKÉP JEGYÉBEN

Mit kérdezzek még? Kit állítsak meg, hogy hol van a laboratórium? Hol kisérletezztek? Nem őriznek-e valamilyen munkanaplót, mely hitelesen lerögziti a rohanó éveket, évtizedeket és századokat? És hogy ez az elmult negyedévezred mit üzen a jövőnek?

Ezt üzeni: vissza a gyógyszerészethez. Előre a gyógyszerészi tudomány utján.

És megint csak az ujrendszerü gyógyszerészekre kell gondolnom. Soha meg nem bocsájtható vétkes könnyelmüség lenne, ha nem teremtenők meg számukra az uj munkalehetőséget.

Ez pedig, ugy érzem, előbb-utóbb meg is fog valósulni. Hogy honnan indul ki és hogyan ragadja magával az egész szakmát, még nem tudom. Lehet, hogy a falvakból. Egy fiatal orvos és egy fiatal gyógyszerész embersége és hivatás-tudata itt is, ott is felébred és uj k ö z ö s utat tör magának a közegészségügy területén. Lehet, hogy majd a gyárak döbbennek rá, hogy nem tudnak lépést tartani az orvosi és gyógyszerészi tudomány k ö z ö s szándékaival. És lassankint megvonják azt a határvonalat, mely a gyógyszertári orvosságokat a gyári készitményektől elválasztja. Rá kell jönnie orvosnak, gyógyszerésznek, tudománynak, hogy sokkal több gyógyszert kell és lehet is „otthon" megcsinálni. Ráeszmélnek majd, hogy a gyógyszerkülönlegességeket is csak egy öntudatosan dolgozó és hivatása magaslatán álló gyógyszerész adhatja ki a betegeknek. Eljön még az az idő, hogy az orvosi és gyógyszerészi tudomány legkiválóbb emberei összeülnek, hogy kiselejtezzék a fölösleges készitményeket.

Mert a jövő célja csak az lehet, hogy a gyógyszerész, a legkomolyabb laboratóriumi munkában és kisérletekben minél több gyógyszert állithasson elő a gyár segitsége nélkül. És ha most azt kérdem magamtól: nem lázadás-e ez a gépek ellen? — nem felelhetek mást: meg kell menteni a gyógyszerészi hivatást.

Uj utakat, uj lehetőségeket a fiatalok számára, de az idősebbektől legalább azt ne vegyék el, amire ráneveltek őket. Ne vegyék el a kenyerüket.

S ha majd egyszer egy kései utódom átrándul Szófiába, Párizsba, Varsóba, Bukarestre, Budapestre, egy gyógyszertár két és fél századának megünneplésére, talán mást is talál ott, többet, örökebbet . . .

Ez a Mecsekfű-elegy csak jelkép. Rajtunk mulik, hogy egy messzire vezető uton milyen uj jelképet vagy jelképeket csinálunk magunknak. Az uj gyógyszerészi kéziipar, az uj gyógyszerészi tudomány lelkes hivatás-szeretetével. Talán érdemes is a következő évszázadokért . . .

Ideges jelenségek és idegbajok gyógynövény therápiái

Irta: Varró Aladár Béla gyógyszerész

(Folytatás.)

A **neurasthénia** és **hysteria** oly változatos esetelnél és ott, ahol az általánosan alkalmazott gyógyitási módozatok nem voltak eredményesek, a helyesen és hozzáértéssel rendelt gyógynövényekben nem fogunk csalódni.

Megérdemelt jó hirnévnek örvendenek azok a különleges illatu gyógynövények, amelyek neurasthéniánál és hysteriánál rendelkezésünkre állanak. Egészen egyéni a szagok elbirálása.

A **mirhafü**, népiesen jezsuita tea (Chenopodium ambrosoides), **büdös libatop** (Chenopodium vulvaria) tea vagy tinctura formájában; a **körislevelü ezerjófü** (Dictamus albus) friss gyökerének főzete; továbbá az illatos **macskamenta** (Nepeta cataria), a **kerek repkény** (Glechoma hederacea), a **fekete peszterce** (Ballota nigra), a **mézfü** (Melissa off.), az egyes füvek vagy keverék tinctúrája vagy főzete, igen jó eredményt hozhat. Az Ázsiából származó **asa foetida**, ehhez a csoporthoz sorozható. A büdös libatop népies gyógyszer, agyguta következtében beállott nyelvbénulásnál.

Az **agyvelőidegre** van hatással **a kerti bazsalikom** (Ocimum basilicum). Ez illóolajának sajátsága Idegrendszerre ható és nyugtató a **tavaszi herics** (Adonis vernalis), az álmatlanság nagyrabecsült gyógyszere, különösen, ha az idegkimerültség és szellemi tulterheltség következménye, amennyiben nyugtatólag hat a központi idegrendszerre és a reflexizgalmakat szünteti.

A **macskagyökér** (Valeriana off.) legmegbizhatóbb eredményeket a gyökér láztatásával nyert szüredékkel vagy alkohol absolutussal készült tinctúrájával érjük el. Hatóanyaga az agy és gerincvelő izgalmait szüntető illóolaja és a gyengén bódító isovaleriánsav. Hatóanyagokban legtartalmasabb a tavasszal termelt gyökér. Tinctúráját és főzetét nem helyettesitik a kiszerelt gyári készitmények. Valószinü, hogy ize és illata folytán reflektorikusan is hat. Gyógyjavallata: nervinum, sedativum, hypnoticum, analepticum, carminativum.

Ismert nyugtató különösen a genitális szervekre a **komló** (Humulus lupulus). A tobozok (Strobuli) virágpora a **lupulin** (Glandulae lupuli), melyet 0·05—0·1 gr. adagolásban rendelik por vagy pilula formájában. Köztudomásu, hogy a sörgyárak munkásait a komló szüretelésénél, zárt helyiségben végzett munkánál, a komló illata elálmosítja.

A népgyógyászat altatónak ajánlja a borban áztatott vagy leforrázott **kapormagot** (Anethum graveolens) és a **csarabot** (Calluna vulg.). A **betyárkóró** (Erigeron canadensis), a **fekete üröm** (Artemisia vulgaris), a **sárga tárnics** (Gentiana lutea), a nép által használt álmatlanság elleni szerek. Köztudomásu, hogy a **mákból** (Papaver somniferum) nyert **opium** és alkaloidái, erős narkotikumok és fájdalomcsillapitók.

Fejfájásnál és idegfájdalomnál esetenként használhatjuk a már emlitett lázellenes drogokat, mint hogy ideggyulladásnál (neuritis) és zsába (neuralgia) esetelnél, melyet rheumatikus megbetegedésnek is lehet venni, a már emlitett antirheumatikumok és vértisztitó teák jöhetnek számitásba. A **cifra kankalin** (Primula auriculata), mely a Kárpátok havasainak mészkősziklain vadon terem, szédüléssel járó fejfájásnál bevált szer. A **sisakvirág** (Aconitum napellus) gyöktörzsének alkaloidája, az aconitin erős méreg, fájdalomcsillapitó. A drogot éppen ezért nem használjuk, hanem pilula formájában az alkaloidát, vagy tinctúrájából 4 cseppet, mely megfelel egy milligramm aconitinnek. A **kökörcsin** (Pulsatilla (vulg.) grandis) a friss növény (herba) és magja pilulában, különösen neuralgikus fájdalmaknál van használatban. A közönséges orbáncfüvet (Hypercum perforat.) a nép arcszábánál használja. Ilyen népies szer fej- és fogfájásnál amikor a beteggel mustárolajat szagoltatnak.

Az emlitett idegbajokra külső bedörzsölő szereket is szoktak alkalmazni, igy az **édes kömény olaját** (Oleum foeniculi), a **majoranna olaját** (Oleum majoranae) a mentholt. A már emlitett bőrizgató szerek is tekintetbe jöhetnek, a külső fájdalmat szüntető gyógyszerek mellett.

Rp. Herba glechomae hederaceae, Strobuli lupuli, Flos lavandulae ana 15·0, Folia menthae piperitae 35·0, Folia melissae 20·0 MDS. 1 csésze vizre 1 evőkanálnyit. Forrázat. Naponta 2 csészényit.

Rp. Tinctura adonidis vernalis 10·0, Tinctura valerianae, Tinctura radic. dictami albi ana 20·0. MDS. Naponta 3-szor 25—30 cseppet.

Rp. Herba asperulae, melissae, millefolii, Flos lavandulae ana 10·0. Radix et folia violae odoratae, Radix valerianae ana 30·0. MDS. 1 evőkanállal 2·5 deci vizre. A szüredéket kortyonként hidegen.

„TERLA"
Gyógyszerészek Szövetkezete Kft.
B U D A P E S T
Központi iroda, üzem és rendelés felvétel:
VII., KIRÁLY-u. 67 I. EM. 7
Telefon: 421—926
Steril kötszerüzem. Comprimalák. Betegápolási cikkek

Mit várunk a választástól?

Felszabadulásunk óta harminc hónap van mögöttünk. Egy emberöltőben nem volna nagy idő harminc hónap, de az elmult pusztító vihar utáni két és fél esztendő hőskor. A nagy dicsőret idején nemigen hallottuk eddig, hogy külön megemlékeztek volna a gyógyszerészekről, azokról a munka hőseiről, akikről érdemes a történelem számára is egy-egy oldalt szentelni és e heroikus munkát megörökiteni.

Az ostrom után pillanatok alatt rázta le magáról a gyógyszerész e szörnyü pusztulás kábulatát s rögtön az élre ugrott. A rom hátán, hullák és veszélyek között, nem várva semmiféle utasitást vagy parancsot, rohant őrhelyére az esküt tett gyógyszerész, hogy olajmécs mellett még életveszélyek között, hiányos felszereléssel teljesitse legszentebb kötelességét: embertársai egészségének védelmét. Nem célunk ma még megelőzni azt a bizonyos történelmi távlatot és hősi eposzokat zengeni a névtelen jeles gyógyszerészről, de meg kell emlékeznünk róla, mert ugy látszik, mint a multban oly gyakran ma is megfeledkeznek egy munkásrétegről, különösen a nagytömegü, birtokon kivüli alkalmazottakról, akiknek jogos kivánságait a demokrácia eddig nem igen vette figyelembe. Még ma is a régi elcsépelt aranybányán keresztül itélik meg a gyógyszerészeket, pedig az idők rohanó tempóia meg kell, hogy változtassa e sulyos előitéletet. kétségtelen, hogy itt is, mint mindenütt előfordulhatott, hogy akadtak vámszedői e nagy nyomorúságunknak, de ez oly elenyészően csekély, hogy eltörpül amellett a hatalmas nagy teljesitmény mellett, melyet a harminc hónap alatt teljesitettek. A romból, a pusztulásból, rendes tiszta jól felszerelt patikát varázsoltak az egész országban, amelyet többé senki tagadásba nem vehet, ez már a történelemé! Alkalmazott kollégák primitiv életkörülmények között sokszor éhezve, fázva végezték nagyszerü munkájukat. S ha ez a gyönyörü teljesitmény igaz, mint ahogy igaz, akkor ezzel szemben lehessen követelése is a gyógyszerészeknek!

Nézzük meg sorrendben mivel tartozik a kormányzat. A legsürgősebb feladat tiszta demokratikus gyógyszerész levegőt teremteni a saját portánkon. Az elmult idők fasisztáit, akik a demokrácia jóvoltából még ma is nyiltan de sokszor megbujva, érdemtelenül bitorolják a demokratikus őrhelyeket, f e l ü l k e l l v i z s g á l n i, r e v i z i ó a l á k e l l v o n n i müködésüket és helyükre az évtizedek óta mellőzött és arra érdemes kartársakat kell ültetni. Ezt a vitát sürgősen le kell zárni, a lelkeket egyszer végre már meg kell nyugtatni. E purifikáció nem várathat magára! Az uj igazolási rendelet erre módot ad. Kicsi a nyáj, nyilvántartjuk a lesipuskás, megbujt bünözőket, hamar eljutunk a végére, csak becsületesen hozzá kell fogni.

Egyidőben a gyógyszerész munkavállalók szervezetét: *Szakszervezetünket kell tisztába* raknunk. Nem vitás, hogy az összes felmerülő problémákat egy erős, tekintélyben megnövekedett szakszervezettel tudjuk csak megvalósitani. Nincs szándékomban e cikk keretében eddigi szakszervezeti munkásságunkról birálatot gyakorolni, ugy fogom fel az egészet, mint egy fejlődéssel járó zökkenőt, mely kiegyenlitődésben van. Ha vannak ellentétek *Szakszervezetünkön* belül, mint ahogy vannak, a közeledő uj választások minden lehetőséget és reményt megadnak arra, hogy uj erőkkel további alkotó és termékeny munkát végezhessünk.

A *nyugdij- és korpótlékpénztár*, mely talán a legnagyobb vivmány, mely demokráciánk első idejére esik, csodálatosképen csigalassusággal kerül a különféle bürokratikus retortákon át. Pedig a kész, letárgyalt és aláirt rendelet csak végrehajtásra vár. Reméljük, hogy itt is rövidesen meggyorsul a tempó, mert gondoljanak a sok-sok éhes szájra és a magával tehetetlen kartársakra és családjaikra.

Az uj országgyülés tárgyalja le a sokat vitatott *gyógyszertári jogviszony rendezését is.* Erről a kérdésről annyit irtunk már, hogy ugy érezzük csak azzal teszünk jó szolgálatot, ha a népjóléti minisztérium által hosszu hónapokkal ezelőtt tervbe vett *szakmai ankétot* sürgősen összehivatjuk. Erre az ankétra a szakma minden érdekelt képviselőjét meg kell hivni s tartson a megbeszélés napokig, de alaposan, minden kérdést részleteiben le kell tárgyalni, mert enélkül, a nagy horderejü kérdésben jó munkát végezni lehetetlen.

Végül, de nem utolsó sorban kellene megemlékeznünk a *gyógyszerész-főosztály felállitásáról,* mint régi adósságról, melyet a kormányzatnak meg kell valósitani. E n é l k ü l s z i v é s l é l e k n é l k ü l bolyong tovább e fontos helyet betöltő hivatás. Nem nyugodhatunk többé bele abba, hogy ügyeinket ne magunk intézzük. Nem sorakoztatjuk fel az unalomig elcsépelt és általunk régen hangoztatott érveket, hogy mily egyedülálló jelenség az, hogy saját ügyeinket a valóságban mindenki más, csak *nem gyógyszerész* intézi.

Azt hiszem mindnyájunk hő óhaja *pályánk tudományos nivójának felemelése,* mert a közöny, amelyet az utolsó időkben tapasztalunk a pálya tudományos felemelésének ügyében, egyenesen kétségbeejtő és látjuk, hogy az érték, mellyel foglalkozásunkat mérik, kínos és lealázó. Történelmi felelősséget érzünk tehát ennek megváltoztatására és a kormányzat segitségével, valamint az egyetemi karral együtt, hozzá kell fognunk sürgősen, még a hároméves terv keretében.

Rövidre szabtam és globálisan vázoltam a legsürgősebb tennivalókat, hinni szeretném, hogy lankadatlan erővel, közös jószándékkal indulhatunk a megkezdett uton, nem hátrálva a közbeeső és várható nehézségek elől.

Fel, sorakozzunk, friss erők bekapcsolásával a megkezdett nagy munkához!

MÁRKUS DEZSŐ

A kivonatok ballasztanyagai

Irta: SPERGELY BÉLA okl. gyógyszerész

(Folytatás.)

Ha visszagondolunk az eddig elmondottakra, ugy máris a vegyületek hatalmas csoportjai állanak előttünk, amelyek, miután az élő szervezet bioelemeit képezik, majdnem minden drogban megtalálhatók. Ezek a vegyületek azonban — mint már több alkalommal emlitettük — állandóan átalakulnak, ugy, hogy ha a galenikumok szemszögéből tanulmányozzuk a sejttartalmat, önkéntelenül is azt kutatjuk, hogy a szervezet miképen használja fel az egyszer felépitett vegyületeket, mert kézenfekvő, hogy a mi szempontunkból épen olyan fontosak a bomlástermékek, mint az asszimilációs folyamat folytán épülő nagymolekulák.

Bár még nem fejeztem be a ballasztanyagok szempontjából is fontos bioelemek felsorolását, mégis kénytelen vagyok röviden olyan bomlási folyamatokat is megemliteni, melyek nélkül nem térhetek át magasabbrendü vegyületek tárgyalására.

Hogy a növény, — de igy van az állati szervezet is — a sejt saját vegyületeit szintetizálhassa, a környezetből felvett organikus vegyületeket előbb szétbontja kisebb molekuláju alkatrészekre és ezekből épiti fel a saját sejttartalmát. Ennek a szintézisnek egyik előfolyamata közé tartozik a savak képzése és további feldolgozása.

A növényi szervezetben kizárólag organikus savakat találunk, ami természetes is. Ezek egy része a sejttartalmat képezi, sokszor már az asszimiláció végterméke, mint citromsav, almasav, mig másoknak igen fontos szerepe van a sejt kémiájában és átmeneti vegyületeket képeznek a nagy molekulák előállitásához: aszparaginsav, ecetsav, borkősav, glicerinsav, cukorsav, aszkorbinsav, tejsav, stb. Mindezen savak tehát megtalálhatók a galenikus készitményeinkben.

Eredetükre vonatkozólag érdekes megemliteni, hogy nagyobbrészt a cukor bomlástermékei. Ezek között igen érdekes folyamat az, mikor a hexoz a harmadik C atomnál széttörik és

$CH_2OH.CHOH.CHO + CH_2OH.CHOH.CHO =$

glicerin aldehid keletkezik. Ez a folyamat egy oxidóredukció, mely enzimek hatására simán megy végbe a plazmában. A továbbiak folyamán egy hidrált és egy dehidrált termék áll elő:

$CH_2OH.CHOH.CH_2OH + CH_2OH.CHOH.COOH$

glicerin — glicerinsav

Ez a reakció azonban nem szigoruan a leirt képletek szerint folyik le, mert ebben a foszforsav is lényeges szerepet játszik, amint erről már az előző fejezetben megemlékeztem. De itt kell megemlitenem, hogy ennél és sok hasonló folyamatnál, melyben egyidőben redukció és oxidáció történik és a H és O eltolódása folytán állanak elő uj molekulák, az élő szervezet katalizátorai a glutation és a vitaminok, melyekről előbb már szintén szó volt.

Egy másik igen fontos folyamat az erjedés, melynek legegyszerübb esetében a cukor simán tejsavra esik szét:

$$C_6H_{12}O_6 = 2\ C_3H_6O_3$$

Egy más esetben etilalkohol keletkezik:

$$C_6H_{12}O_6 \longrightarrow 2\ CO_2 + 2\ C_2H_5OH$$

Érdekes lesz még megemlékezni a hexoz egy további bomlásáról, mely esetben izolálni lehet:

1) glicerinaldehidet	$HO.CH_2.CHOH.CHO$
2) dioxiacetont	$HO.CH_2.CO.CH_2OH$
3) metilglüoxalt	$CH_3.CO.CHO$ keto
4) metilglüoxalt	$CH_2=C(OH).CHO$ enol

ez utóbbi oxidációs terméke a piroszőlősav:

$$CH_2=C(OH).COOH$$

Nem foglalkozhatom, bármennyire is érdekes volna, a már eddig is jól ismert összes folyamatokkal, mert a hexozok különböző enzimatikus bomlástermékei olyan nagyszámu vegyületcsoportokra oszlanak meg, melyeket itt még felsorolni sem lehet.

Nem lesz azonban érdektelen megemlékezni az alkoholos erjedés mellékfolyamataként végbemenő reakcióról, mely esetben acetaldehidből indul ki a folyamat és végterméke ismét acetaldehid, hogy az ujból elindul-

jon. Egy körfolyamat ez, melynek mindegyik tagja fontos bioeleme a növényi sejtnek:

acetaldehid —▸ ecetsav —▸ fumársav —▸ almasav —▸ oxálecetsav —▸ piroszőlősav —▸ acetaldehid

Ezen savak összessége hiánytalanul megtalálható levéldrogjainkból készült kivonatokban.

A NITROGEN ASSZIMILÁCIÓJA

A fehérjék, illetve azok elemi vegyületei az aminosavak szintéziséhez a növénynek nitrogénre van szüksége, melyet legegyszerűbb állapotban a levegőből, mint elemi N-t vesz fel.

Az állati szervezet aminosavakat általában nem állít elő, hanem azt a növényi táplálékkal felvett fehérje vegyületek szétbontása utján szerzi meg és hasznosítja, végül, mint hugysavat kiválasztja a szervezetből. Ezzel szemben a növény a nitrogént H_3N kötésben veszi fel és ezt azonnal a szénláncokhoz köti, miáltal aminosavakat, pirolt, indolt, piridint, kinolint képez, melyek a klorofillnak, alkaloidáknak, aminosavaknak elemi vegyületeit képezik.

Hogy ez a folyamat jól szemléltethető legyen, lássuk az aszparagin képződését:

$$\begin{array}{llll} CH.COOH & CH(NH_2).COOH & CH.NH_2.COOH \\ \| \; + H_3N = & | \qquad + H_3N = & | \\ CH.COOH & CH_2.COOH & CH_2.CONH_2 \\ \text{fumarsav} & \text{asparaginsav} & & \text{asparagin} \end{array}$$

Hasonlóan keletkezik a citromsavból a glutaminsav, melynek amidja a glutamin, ami szintén igen elterjedt ballasztanyaga kivonatainknak.

Az ammoniákon kivül a hidroxilamin ($HO\,NH_2$), ami az ammoniákhoz hasonlóan a salétromsav redukciója révén keletkezik, rendkivül fontos szerepet játszik az aminoképzésben. Mint igen erős reakcióképes vegyület, a cukrok ald-hid és keton csoportjába kapcsolódva aminocukrokat alkot, amelyek szintén aminosavakat alkotnak, sőt, mint már előző fejezetekben tárgyaltam, ezen cukorláncokból keletkeznek a gyürüs vegyületek, ez esetben a heterociklikus pirol, indol, kinolin, stb.

Ichthyol Ph. Hg. IV.
raktárra érkezett,

szétosztása a zárolt cikkeket szállitó nagykereskedő cégek utján megkezdődött. Magyarországi vezérképviselet: REX Gyógyszervegyészeti Gyár és Gyógyárukereskedelmi R. T. Budapest, V., Dorottya-utca 7

Gyógyszerészek összejövetele

Augusztus 26-án, kedden este egy Eszterházy-utcai vendéglő kerthelyiségében több mint 200 gyógyszerész jött össze, hogy meghallgassák a jelenlevő felszólalókat. Soha olyan nagy szükség nem volt erre, mint éppen ezekben a napokban. Egy sorsdöntő választás előtt, mely jelzi és meghatározza a népi demokrácia el nem alkudható célkitüzéseit. Elsősorban a hároméves tervet.

Pártkülönbség nélkül gyültek össze gyógyszerészek, gyógyszertári dolgozók és jól esett látni, hogy az értelmiségnek ez a nem egységes tábora milyen szomjasan hallgatja azokat, akik megmutatják a kivezető utat a jelenlegi politikai zsákutcából.

Természetes, hogy mint minden választás előtti társas összejövetelen, itt is volt szerepe a politikának. Annak a magasabb értelmü „*napi*" politikának, mely az augusztus 31-i választásban éri el (érte el!) csucspontját. Hiszen ma még a gyermekek is választást játszanak otthon és választási urnának használják (és esetleg összetörik) a levesestálat.

Olt Károly, *Nágay* Lajos és *Pickler* György elvtársak beszéltek a nagyszámu és lelkes hallgatósághoz. Ismerjük az előadókat, tudunk társadalmi rangjukról, politikai és szociális hitelükről. Külön időszerüséget adott a három beszédnek, hogy mind a három elvtárs egyuttal a Magyar Kommunista Párt képviselőjelöltje is. Valóban mind a három előadó az értelmiség helyzetéről beszélt az épülő népi demokráciában. Az értelmiség két utjáról szóltak: szemben a nép akaratával továbbülni a régi elszigeteltségben, vagy összekapcsolódni a néppel, hogy a nagy magyar nemzeti közösségben méltó helyet harcoljon ki magának. Ebbe a keretbe azután minden belefért. Mind a három felszólaló a maga egyénisége szerint alakította és szélesítette ki ezt a keretet és töltötte meg a népi élet tartalmával. Mindenütt ott éreztük a mi külön problémánkat, a gyógyszerészekét is, melyet nem lehet különválasztani az egész magyar politikai és gazdasági élet elindulásától.

Mind a három előadó feltárta az elmult két és fél esztendő hatalmas munkáját és a szociális hit és a politikai értelem fénysugarával megvilágitották az utat előre is. Hogy mit tudunk elérni most a néppel együtt, az egyre jobban kimélyülő munkásegységgel.

Felszólaló elvtársainkat sokáig lelkesen ünnepelték. Utánuk Székely Jenő, „A Gyógyszerész" szerkesztője mondott néhány szót szaklapunk szakmai, szociális utjáról és szakszervezeti hivatásáról.

(—ő)

Az **Eugastrin mite** mellett már az **Eugastrin forte** „Certa" is **kapható!**

A mostoha gyógyszerész

Aki az én sorsomat ellopta láttam, Nipponban vagy Amerikában, — igy sóhajt fel Ady Endre egyik versében, amelynek cime: Sorsom ellopója. Vagyunk a gyógyszerészi pályán jó néhányan törpe gyógyszertártulajdonosok és idősebb alkalmazott kartársak, akik az elmult évtizedekben jóval közelebb, itt Magyarországon láttuk sorsunk ellopóit huszas és harmincas éveiket élő kartársak és kartársnők személyében, akik jó összeköttetésekkel rendelkező papák vagy nagybácsik révén egyenesen jó városi vagy esetleg falusibb vidéki helyre kaptak jogositványokat, ahol, ha igazság lett volna, idősebb családos embernek adtak volna jogot az élethez. Érdem és tudás mellékes volt ezeknél a jogositványoknál. A mostohagyermekek pedig legfeljebb ökölbe szoritották a kezüket minden ilyen igazságot megszégyenitő aktusnál.

Azóta fordult egy kicsit a világ kereke, de mondjuk meg őszinték, a mostohagyermekek egy része ma is mostoha sorsban él szétszórtan, kis falusi egészségügyi őrhelyeken, ahová, koldustarisznyát akasztva vállukra ötven vagy hatvan év küzdelme mellé, nagy kegyesen törpe tulajdonosnak oda állitották őket. Ezeknél a mostohagyermekeknél aztán nem törődnek azzal, hogy tudja-e gyermekét vagy gyermekeit iskoláztatni. Vajjon észre fogja-e venni az uj idő ezeket az igazságtalanságokat és az utolsó 25 év jogadományozását felül fogja-e vizsgálni?

Sokkal szebben, sokkal igazságosabban lehetett volna megosztani az alkalmazott kartársakat foglalkoztató gyógyszertárak között az alkalmazotti fizetések mal terhét, ha annakidején a tulajdonos-egyesület régi vezetői erős kéz helyett, vagy mellett, megértőbb szivvel is rendelkeznek és tüzzel-vassal siettették volna a korpótlékos fizetőpénztár megvalósulását. Mi sok borsót hánytunk akkor a falra, és ma sok tulajdonosnak sokkal többet kell fizetnie nagy szolgálati idővel rendelkező idősebb alkalmazottjának. Pedig ez igazán közös érdeke volt tulajdonosnak éppen ugy, mint alkalmazottnak. Hiszen az idősebb, nagy szolgálati idővel rendelkező alkalmazott igen kellemetlen teherré vált sok helyen. És ezen kérdésnek helytelen megoldása miatt jutottam én is olyan sorsba, hogy nemcsak jóval kisebb kenyeret ad a pályám, mint adna alkalmazotti sorsban, de ami legfájdalmasabb, e miatt kellett félbeszakitani érettségizett gyermekemnek az iskoláját. Pedig ez a helytelen megoldás nem az én bünöm, sőt a debreceni szakszervezetet én előre figyelmeztettem a megoldás helytelen voltára és annak várható következményeire, nevezetesen: az idős alkalmazotti még kevésbbé kedvelt személyiség lesz nagy fizetése miatt sok helyen. Ez a kérdés is égető problémája pályánknak, mert hiszen egy nyomoruságos falusi patikánál családos, iskolásgyermekes embernek egy biztos kenyeret adó városi kondició többet ér!

Hogy a huszadik században gyógyszertárra, mint fontos közegészségügyi tényezőre szüksége van városnak és falunak egyaránt, ezt mi gyógyszerészek is megértjük. De ott következik el a nagy hiba, hogy amig az egyik gyógyszerésznek a gondtalan jólétet, városi kényelmet, gyermekei neveltetésének biztositását (ha van, vagy vannak), szórakozást és mindent jelent a kapott jogositvány, addig e pálya mostohagyermekeinek több gondbarázdát rajzol a homlokára a falusi nyomoruság, több álmatlan, sóhajos éjszakát a gyermek neveltetésének a gondja, és több reménytelen küzdelmet.

Amikor azonban egy falu megkéri, vagy kihareolja a jogositványt a minisztériumban, egyáltalán nem gondol azzal, hogy mi lesz a gyógyszerészével. Fizet és lakást ad az orvosának, vagy körorvosának, állatorvosnak, szülésznőnek, de azt, hogy küzdő gyógyszerészének segitségére legyen, már nem birja megérteni. A gyógyszerészen egynémelyek ugy akarnak segiteni, hogy hitelt könyörögnek, amit a gyógyszerész sohasem lát, vagy megsugják neki, hogy nem szükséges-e egy kis liszt háromforintos áron, de hozzá teszik, hogy itt vagy ott már öt forint a liszt ára.

A másik tényező, aki segitséget nyujthatna a törpe gyógyszertáraknak, az állam. Nem uj dolog már ez. Románia példát mutatott erre, ahol a falusi gyógyszertárak nem fizetnek adót. A munkáspártok programba vették az öt holdon aluli törpebirtok adójának az elengedését, de kérdezem, lesz-e egy párt, amelyik gondoljon azokra, akik éjjel-nappal rabjai a falu népének? Pedig a gyógyszerészet mostohagyermeke, a falusi gyógyszerész is érdemelne valami segitséget, hogy a háboru viharában tönkrement eszközeiből, edényeiből pótolni tudna valamit. Köz- és államérdek ez egyaránt! És e nélkül a segitség nélkül hiába hivják az orvosi, gyógyszerészi pályára az ifjuságot azzal, hogy „akik minden tehetségükkel és tudásukkal elmaradott közegészségügyünk problémáinak meglátásával és megoldásával akarják szolgálni a magyar demokráciát". Nem elég a problémákat meglátni és tudást összegyüjteni, hiszen gyüjtöttem tudást én is, aki kitüntetéses diploma és több diszoklevél tulajdonosa vagyok, és meglátom a problémákat, de azok megoldása nem mi rajtunk, kisembereken függ, vagy nulik, hiszen a „Gyógyszerészek Lapja" elsárgult levelei bizonyithatják hogy de sok borsót hánytam a falra, de hiába! Ez az élet és ez a magyar sors! Ezer forintot szavazott meg községem az orvosi lakás átcsinositására, de arra, hogy gyógyszerésze nem tudja a kenyérgabonát beszerezni, hogy tönkretett analytikai mérlegét nem tudja megjavittatni, arra semmi gondja, pedig közérdek ez is, legalábbis ugy gondolom, sőt nemzeti érdek, mert kiváló tudás és gyakorlat is hiába, — mint a repülőgép szárnyak nélkül —, ha eszközeinket pótolni nem tudjuk.

Sokféle magot vetettek az utóbbi időkben a magyar ugarba. Ugy vetették azokat a magvakat a magvetők, hogy belőle a magyarság boldogabb jövendője fog kikelni. Bizony egyik másik vetésben nem volt köszönet. Most ismét mások a magvetők. Vajjon milyen lesz az uj termés? A szeretet, megértés és igazság napfénye meg tudja-e termékenyiteni és a becsületes munka verejtékgyöngye meg tudja-e erősiteni? Vajjen lesz-e boldog aratás a magyar földön? A tudás, a munka és a tőke szentháromsága tud-e boldogabb életet varázsolni ezen a sorsüldözött, megcsonkitott magyar földön? Falum üresen maradt házai és müveletlenül, parlagon

heverő, szárazságtól kiégett földjei felett meddő felhők usznak. Szegény telepes népem alig matott többet mint amit elvetett. És ahogy tépelődő lélekkel szeretnék látni boldogabb magyar jövendőt itt a mórágyi hegyek között és szerte e hazában és szeretném látni az igazság uralmát a mi pályánkon is, Petőfi Sándornak azok a sorai égnek a lelkemben, amikor azt mondja: „Messze elmaradtunk a világ sorától, Kitöröltek a nagy nemzetek sorából, Élni nem tudunk, és halni nem merünk" — Így égette a lelkét nemzete elmaradottsága száz évvel ezelőtt, annak a tüneményes életnek. Mai idők magyarja, rajtunk a sor, hogy egyszer legalább elmaradottságunkon segítsünk!

SZILÁGYI LAJOS gyógyszerész
Mórágy.

A gyógyfüvektől az antibioticumokig

Irta: LIGETI VIKTOR

Ha az orvostudomány fejlődését nézzük Galénustól napjainkig, különös tekintettel az egyes gyógyszerek alkalmazására, azt figyelhetjük meg, hogy minden időben más és más, ujabb és ujabb gyógyszerek vannak használatban. A tudomány fejlődik. Néha csigalassusággal, néha pedig nekirugaszkodik és rövid időn belül mérföldeket fut be pótolni az elmulasztottakat. Ilyenkor a felfedezések egymást követik, a lelkesedés mindenkire átragad, a „korszakalkotó felfedezések" szenzációi toronymagasságra emelkednek, ámig egy uj csillag meg nem jelenik és magához nem ragadja a dicsőséget. Ilyen természetes szelekcióra szükség is van, mert egyedül csak ez biztositja a fejlődést, a korral való haladást. A gyógyászatban is minden időnek meg voltak a sajátságos faveritjaik, melyekre az orvosok esküdtek és amelyek gyógyászati szempontból többé-kevésbbé értékesek is voltak.

Az ókori görög és római időkben a gyógyszerek egyedül a növények birodalmából kerültek ki. A növények, amelyek a mezőkön, erdőkben és később kultivált kertekben nőnek, a leghozzáférhetőbb raktárai különféle gyógyszereknek. A főniciai kereskedelem, továbbá a hóditó háboruk ujabb és ujabb gyógynövényekkel és füszerekkel gazdagitották a gyógynövények birodalmát. Ahová az élelmes főniciai kereskedők, vagy Nagy Sándor seregei, vagy később a római légiók, a középkorban pedig a keresztesvitézek, vagy még később a felfedezők eljutottak, onnan magukkal hozták a vidék jellegzetes füszereit, melyeknek részben gyógyitóhatást is tulajdonitottak. Egy-egy ujonnan felfedezett aromás növény keresett cikk lett, melyek közül sokat csak aranyyal lehetett megfizetni. Az Olibanum, a Myrrha, a Piper, a Rheum stb. mint drága gyógyszerek voltak ismeretesek, melyek közül sokat csak királyok és fejedelmek szerezhettek meg.

A középkor sötét és titokzatos érájában Galénus és Dioscurides könyvei alapján továbbra is a gyógynövények a gyógyászat egyedüli hordozói. Imitt-amott állati drógok is forgalomba kerülnek, melyeknek hatását babonás ceremóniákkal, ráolvasással, hókusz-pókuszokkal igyekeztek növelni. Divatos gyógyszer lesz a *Theriacum*, a középkor titokzatos gyógyszerkeveréke. A gyógynövényfőzetek mellett használatba kerülnek az aromás párlatok, vizes, boros és szeszes festvények és kivonatok. A középkor nagy járványai idején egy-egy uj „arkánum" szenzációként hat, hire messze földre eljut és a betegek csoportosan zarándokolnak a legtöbbször sarlatánnak bizonyuló tudós doktorhoz, hogy babonás hókusz-pókuszaival és füveivel enyhitse szenvedéseiket.

A középkor nagy fantazmagóriája, az aranycsinálás és a bölcsek kövének kutatása némileg a gyógyászatra is kihat. Divatbajön a vegyészkedés. Mindenki aranyat akar csinálni, a szegény, hogy gazdag legyen, a gazdag pedig, hogy hatalmat szerezzen magának. A figyelem az ásványokra terelődik, melyek közül megkisérelnek sokat gyógyszerként is felhasználni. Most már a *Mercurium*, az *Arsenicum* és az *Antimónium* lesznek a gyógyszerek és mérgek előljárói. Mérgező hatásuknál fogva gyógyszerként inkább kevesebb, mint több eredménnyel. A tudósok még mindig a bölcsek kövét kutatják, közben Európán végigságuld a pestis, a vérbaj, a kolera és más járványok. Egész országrészek lesznek lakhatatlanok, az orvostudomány pedig alig fejődik.

Paracelsus (1493—1541) megjelenése uj mederbe téríti a gyógyászatot. Galénus elavult tanait megveti, könyveit nyilvánosan elégeti, az aranycsinálás helyett ujabb gyógyszerek felfedezését tüzi ki célul. Beszédeiben, irásaiban durván megtámadja a kor tudós orvosait és gyógymódjaikat, ami miatt üldöztetéseknek lesz kitéve. Mégis az ő tanai győznek és az orvostudomány uj utakon halad tovább ujabb és ujabb becses gyógyszerek felfedezésével és a gyógyszerek számának szaporitásával.

Amerika felfedezése ismét tág teret nyujt ismeretlen növényi eredetü gyógyszerek megismeréséhez. Az amerikai drógok fokozatosan elárasztják a gyógyszertárakat. Megjelenik a China-kéreg, a Sarsaparilla, Hydrastis, Ratanhia és egyéb, értékes drógok, amelyek ma is használatban vannak részben magukban, részben pedig izolált hatóanyagaik alakjában.

A későbbi időkre jellemző az évszázadok alatt felgyülemlett sok gyógyszerül használt anyag kiselejtezése. Megjelennek a gyógyszerkönyvek, amelyekben csak a megbizható és tudományos kisérletekkel alátámasztott értékes drógok és azokból készült gyógyszerek szerepelnek. A gyógyszerészet teljesen elkülönül az orvostudománytól és megbecsült tudományos foglalkozási ággá fejlődik. A technika, a vegyészet, a növénytan a gyógyitás szolgálatába lépnek. A cél értékes és biztos hatásu gyógyszerek előállitása és farmakológiai értékük meghatározása. A kutatók a tudomány minden fegyverével rávetik magukat az egyes drógokra és igyekeznek azoknak hatóanyagait tisztán előállitani. Igy válnak értékes kinccsé a Digitalis és Secale kivonatai és izolált hatóanyagai. Az orvosok szivesen rendelik a kivonatokat, vagy a tisztán előállitott hatóanyagokat egyrészt, mert pontosabban adagolhatók, másrészt, mert a por, vagy folyadék alakban elkészitett gyógyszerektől a betegek többet várnak, mint a gyógynövényektől, melyeket javas- és füvesasszonyok is árusitanak.

Az 1828 esztendő forradalmat jelent ugy a vegyészetben, mint a gyógyszerészetben. Ekkor sikerült *Wöhler*nek először anorganikus vegyületből (ammonium cyanatból) az organikus carbamidot előállitani. Ezzel a felfedezéssel megdőlt a régi hiedelem, hogy organikus vegyületeket csak élő szervezet képes felépiteni. Wöhler teljesitményére az egész tudományos világ felfigyel. Mint ahogy a középkori alkimisták az aranycsinálásra, ugy vetik rá magukat a kémikusok az ujabb organikus vegyületek előállitására. A XIX. század az organikus kémia jegyében telik. Ezer és ezer organikus vegyületet készitenek és azokat az iparban és a gyógyászatban igyekeznek felhasználni. A vegyészek lombikjai ontják az uj vegyületeket. *Runge* (1834-ben) előállitja a phenolt, anilint, chinolint, *Mitscherlich* (1834) szintetizálja a benzolt, nitrobenzolt és más benzolvegyületeket. *Piria* (1839) a salicylsavat, *Gerhardt* (1845) a sulfanilsavat, *Griess* (1860) különböző diazó-vegyületeket, *Natanson* (1856) fuchsint, *Caro* (1874) eosint, *Graebe* és *Liebermann* (1869) alizarint és egyéb festékeket készitenek. *E. Fischer* (1878) phenylhydrazint állit elő, mad ebből *Knorr* (1883) különböző pyrazolin-vegyületeket, *Baeyer* (1871) phenolphtaleint. A vegyészek munkájába természetesen belekapcsolódnak a pharmakológusok. *Buchheim, Schmiedeberg, Claude Bernard, Brown-Séquard, R. Koch, Eijkmann*, egyes vegyszerek hatását állatokon próbálják ki. Megfigyelik a vegyszerek hatását az állatok különböző szervein, megállapitják azt a mennyiséget, amely bizonyos vegyszerből elegendő, hogy valamilyen szervi elváltozást előidézzen, vagy egy szervi elváltozást megszüntessen és ezáltal az egészségi egyensulyt helyreállitsa.

Megindul a kutatómunka a gyógyszerek vegyi szerkezete és élettani hatása között lévő összefüggés megállapitása céljából. Ezek a kutatások ujabb vegyületek gyógyszerkénti felhasználását eredményezik. Igy Liebreich (1869) felfedezi a chloralhydrat hypnotikus hatását, *Eichorn* (1899) a para-amino-benzoesav esteireinek anaesthetikus hatását mutatja ki. Később *Schmiedeberg* rájön, hogy a gyógyszerek hatása nemcsak azoknak vegyi összetételétől, hanem fizikai tulajdonságaitól is függ. Minden egyes felfedezés ujabb irányt mutat, az eredmény pedig néhány ujabb és megfelelőbb gyógyszer. A 70-es években forgalomba kerülő chloralhydrat után *Cervello* (1882) paraldehyd, *Schmiedeberg* (1885) az urethan, *Baumann* (1888) a sulfonal használatát javasolja. Emil *Fischer* kisérletezéseinek eredménye a barbitursav a mult század végén került forgalomba és azóta az altatószerek közül még ma is első helyen áll. Tucat számra készitették vegyületeit főleg a 90-es évek elején és kombinációinak lehetőségei még ma sincsenek kimeritve.

Hasonló a helyzet az analgeticumok és antipyreticumok terén. Az antifebrint követi az antipyrin, a phenacetin, az amidopyrin. Az utóbbiak az acetylsalicyl-savval még ma is tartják a pálmát és nélkülözhetetlen gyógyszereknek számitanak.

A század elején ujabb lehetőségek kinálkoznak. *Ehrlich* és munkatársai megalapozzák a modern chemotherápiát. Kutatásaik egybeesnek *Koch* és *Behring* a bakteriológia és szerológia terén elért eredményeivel. Lelkes kutatásaik a fertőző megbetegedések kórokozóit lépésről-lépésre felkutatják, izolálják és mesterséges táptalajokon tenyésztik. A halált hozó csirák a kutatók előtt vannak, szüksége kivánkozik tehát olyan szerek felfedezésének, amelyek a bakteriumokat és protozoonokat nemcsak in vitro, hanem az élő szervezetben is elpusztitják. Olyan vegyületeket kell találni, amelyek a vérbe jutva direkt uton, vagy uj vegyületekre bomolva az ott élősködő kórokozókat elpusztitják, de amellett az élő szervezetre ártalmatlanok. A figyelem az azofestékekre terelődik, mert bebizonyosodik, hogy egyes organikus festékanyagok a protozoonokat elpusztitják. *Ehrlich* és *Shiga* 1904-ben eredményesen használják a trypánvörést egyes faju trypanosomák ellen.

Később arzén tartalmu aromás vegyületekkel próbálkoznak. Kiindulási bázis az atoxyl, melyet korábban Koch álomkór ellen használt, de toxicitása miatt nem vált be. Ehrlich az atoxyl savestereivel kisérletezik. Rá jön, hogy az ötvegyértékü arzén nem olyan hatásos, mint a háromvegyértékü. Száz számra végzik munkatársával *Hatával* a kisérleteket, mig végre 1909-ben a 606-os kisérlet meghozza a munka gyümölcsét. Az uj szer, melyet Salvarsannak neveznek, Ehrlichnek örök időkre dicsőséget szerez.

A kutatás tovább folyik. 1920-ban felfedezik az álomkór gyógyszerét a Germanint, majd a 30-as években az Atebrin (*Mitsch* 1930) és a Plasmochin, a malária gyógyitás kitünő szerei aratnak sikert.

(Folytatjuk.)

A munkanélküliség megoldása

Egy hetenként találkozó alkalmazott gyógyszerészek asztaltársaságában, egyik gyógyszerész azt inditványozta, hogy a munkahellyel biró kartársak mindegyike, minden összejövetelkor lásson vendégül egy munkanélküli kartársat vacsorára. Mennyi segiteni akarás, menynyi megértő jóság, mennyi szeretet van ebben az inditványban. Ha minden gyógyszerészt, tulajdonost és alkalmazottat ennyi megértő szeretet hatna át — nem lenne munkanélküliség.

De a szeretetnek nemcsak egy vacsora fizetéséig kell terjedni, hanem a munkanélküliek kenyérhez, munkához való jogát, mely tőlük elvitathatatlan, meg kell adni, a munkanélküliséget intézményesen meg kell oldani és pedig *azonnal.*

Keserü az a falat, amit munkabiró embernek alamizsnaként kell lenyelni, mégha szeretet adja is azt. Alamizsnára nem lehet életet épiteni. A munkanélküliséget a szociális igazság érvényrejuttatásával meg kell oldani *azonnal*

Minden egyes gyógyszerésznek tudni kell: *nemcsak tulajdon jog, hanem használati jog is van és hogy a használati jog erősebb, mint a tulajdon jog.* Másoknak a kapott jogok birtoklásából való kizárása nem terjedhet odáig és a joggal való rendelkezés nem mehet olyan irányban, hogy lehetetlenné, vagy elviselhetetlenné tegye a jog nélkül állók számára a megélhetést.

A gyógyszertári joggal nem rendelkezők egyetlen tulajdonszerzési lehetősége: a *munka.* Számukra tehát a munka kötelesség, de a megélhetés erejéig egyben jog is, amely jognak érvényesitése a gyógyszertárakat kezükben tartó tulajdonosokat terheli. Azok részére, akiknek nincs gyógyszeráruk, a tulajdonosok kötelesek rendelkezésre bocsájtani a szükséges javakat. És pedig *a munkaképeseknek megfelelő munka teljesitmény ellenében, a munkaképteleneknek ellenszolgáltatás nélkül, ingyen.*

Minden jog meg van terhelve a munkabiróknak munkajogával és a munkaképtelenek használati jogával.

Mennyiben és milyen határig érinti ez az egyes tulajdonosokat?

Minden körülmények között megilleti a tulajdonost a gyógyszertár jövedelmének egy része, amely szükséges, hogy a minden embert, tehát őt magát is megillető használati jogot gyakorolhassa, az ezen felüli jövedelmet már a kötelezettségek terhelik. Vagyis a gyógyszertár jövedelméből a tulajdonosé a szükséges, de rendeltetésében már közös a felesleg. A gyógyszertártulajdonos nem tarthatja magát abszolut urnak, mintha nem tartozna számadással senkinek. A szabad jövedelmek, vagyis azok, melyek a megfelelő és tisztes életfenntartáshoz nem szükségesek, senkinek sincsenek tetszése szerinti rendelkezésre adva.

A kérdés az: ki rendelkezik a feleleg miként felhasználásával és hol van „felesleg?

A keresztény tanitás szerint, a felesleg kiosztását a szeretet parancsolja, sajnos a felebaráti szeretet ösztönzései kialudtak az emberek lelkéből. Épen azért is, mert a felesleggel való rendelkezés nemcsak a szeretet parancsa, hanem a szocális igazság követelménye is, a rendezés az államhatalom kötelessége.

Kötelezheti az államhatalom a felesleggel biró gyógyszertár tulajdonosokat, hogy közvetett, vagy közvetlen munkaalkalmat nyujtsanak? Ha joga van az államhatalomnak a vagyondézsma kivetésére, közvetett munkanyujtás elrendelésére, ugy joga van ahhoz is, hogy a felesleggel rendelkező gyógyszertár tulajdonosokat közvetlen munka nyujtására, okl. gyógyszerész alkalmazására kötelezze.

Nehezebb kérdés megállapitani azt, mely gyógyszertárak jövedelme hoz felesleget, tehát melyeknek tulajdonosai kötelezhetők közvetlen munka nyujtásra, alkalmazott tartására.

Gyakorló gyógyszerésznek ez sem megoldhatatlan probléma. Ismerek olyan pesti gyógyszertárat, amelyben a havi 23.000 forint forgalmat hét (7) alkalmazott bonyolitja le, köztük négy okl. gyógyszerész és olyat, ahol 15—16.000 forint forgalmat egy gyógyszerész végez el egy laboránssal. Nem szorul bizonyitásra, hogy mig az első esetben a szeretet és a szociális igazságérzés minden felesleget közvetlen munkanyujtásra fordit, addig a második eset szivtelen önzése vét a szociális igazság ellen, a felesleget elvonja a köz rendelkezése elől. Egyik falusi gyógyszertárát, amely anyagellátás szerint a 2-es kategóriába van osztva, a hazonélvezője 600 forint havi bérért adott bérbe, a bérlő a megmaradt jövedelemmel meg van elégedve. Egy 4-ik kategóriába osztott gyógyszertár bérlője havi 1000 forint bért fizet és még maga is megkerési ami családjának szükséges.

Minden 4-es és annál magasabb kategóriába sorozott gyógyszertárat rendelettel kell kötelezni okl. gyógyszerész alkalmazására.

Természetesen az általános rendelet alól a miniszter felmentést adhat (bérlet, nagy család, rendkivüli eset következtében forgalom visszaesés, stb.) szakembereinek véleménye alapján.

Egy ilyen szociális igazság gyakorlását tartalmazó rendelettel 24 óra alatt meg lehet oldani a gyógyszerészek munkanélküliségét, minden tulajdonjog sérelem nélkül. Hogy a tulajdonosi kart megnyugtassam arról, hogy a fentiekre nézve joga van az államhatalomnak a rendező és szabályozó hatalmat gyakorolni, befejezésül idézem az egyik pápai körlevélből a következőket: „Hogy a tulajdon használásával nemcsak a saját előnyre kell gondolni, hanem a köz javára is figyelemmel kell lenni, az minden további nélkül következik a tulajdonnak kétoldaliságából, a tulajdon individuális és szociális funkciójából. Az államhatalom feladata hogy az idevágó kötelességeket, ahol arra szükség van és amennyiben a természetjog elegendőképen meg nem határozza, részletekbemenően körülirja. Az állam tehát, figyelembe véve a közjó valóságos követelményeit, mindig a természeti és isteni jog keretében, részletesebben elrendelheti hogy a tulajdonosoknak mit szabad tenniök tulajdonuk használását illetően és mit nem szabad.“ *(— vid —)*

Értelmiségi nagygyülés

F. hó 27-én este fél 7 órakor a Szociáldemokrata Párt összértelmiségi nagygyülést hirdetett a Nemzeti Szinházban.

A fényesen kivilágitott szinházat zsufolásig megtöltötte a főváros értelmisége. A magyar szellemi élet kitünőségei nagy számban voltak képviselve. A közönség soraiban foglalt helyet feleségével együtt, a magyar jogtudomány büszkesége, a kilenc éves emigrációból most hazatért *Vámbéry Rusztem.*

A MÁVAG kórusának énekével, a Marseilles-szel kezdődött a nagygyülés. *Böhm* Vilmos elvtárs üdvözölte Budapest nagy számban megjelent értelmiségét. Utána *Szakasits* Árpád főtitkár mondotta el nagyhatásu beszédét, melyben az értelmiség fontos szerepére mutatott rá az uj demokrácia felépitésével kapcsolatosan. Örömmel látja, hogy az értelmiség napról-napra jobban felismeri osztályhelyzetét és elfoglalja a demokráciában azt a helyet, amely őt tudása révén megilleti. *Ladomerszky* Margit, a Nemzeti Szinház müvésznője, nagy tetszéssel szavalta el Petőfi „XIX.-ik század költőihez“ cimü versét, majd *Kassák* Lajos, az értelmiséghez szóló felhivást olvasta fel.

Az est kiemelkedő felszólalója dr *Ries* István igazságügyminiszter volt, szinte percenként állitották meg tapsaikkal beszédét, annyira lázba hozta a nagygyülés résztvevőit.

„Mi nem lefelé, hanem felfelé akarunk nivellálni“ — mondotta többek közt Ries elvtárs. S ha ma valaki nem politizál, az is politika, a gyávaság politikája. Dolgozzunk és tanitsunk, mert az értelmiség teljes bekapcsolása nélkül nem lehet felépiteni a demokráciát.“

Az Internationale eléneklése után, amelyhez a megjelentek némán, csak az ajkak mozgatásával adták a kiséretet, fejeződött be a nagygyülés, amely megrendezésében, szellemében — elmondhatjuk, egyedülálló volt a Párt történetében.

Az értelmiség szerepe a munkáspártok életében óráról-órára nő és hisszük, hogy a mi csoportunk is növekvő megbecsülést fog kiérdemelni. *M*

Az eddig hirdetett

CIBA

készitményeken kivül

ujra kapható:

ANDROSTIN ampulla á 6 db

CIBALGIN ampulla á 5 db

CIBALGIN supp. á 5 db (erős)

CIBALGIN tabletta á 10 db

PERANDREN ampulla á 4x10 mg.

PERANDREN ampulla á 4x25 mg.

PERCORTEN ampulla á 4x 5 mg.

PERCORTEN ampulla á 4x10 mg.

SPASMO-CIBALGIN supp. á 5 db

SPASMO-CIBALGIN tabletta á 20 db

PERCANIAL kenőcs á 20 g.

ENTERO-VIOFORM tabletta á 20 db

PROKLIMAN tabletta á 40 db

NEURO-TRASENTIN tabletta á 30 db

CORAMIN LIQUID á 10 kcm.

PRISCOL tabletta á 40 db

Magyarországi képviselő:
Jakitsch János, Budapest, V., Mérleg-u. 2. Telefon: 187-768

Tudomány és gyakorlat

Rovatvezető: dr. Hantos László

Streptomycin

*(J. BÜCHI ZÜRICH Pharmaceutica Acta Helvetiae No 6—1947-*ben az ismeretek mai állásáról megjelent összefoglaló beszámolója nyomán.)

„A Gyógyszerész" 1946. évi I. évfolyam 5. számában közzétett első ugyanezen cimü referátumomra utalok szerényen, amikor a Penicillin mellett is nagyjelentőségü, uj antibiotikumot, a Streptomicint a napokban a Council on Pharmacy and Chemistry of the American Medical Association a „New and Noofficial Remedies"-be felvette. Ez a beiktatás nem csupán elismerést jelent, hanem azt is, hogy ezen gyógyszer tulajdonságai, alkalmazási módjai messzemenően ismeretesek s ezért indokolt, hogy áttekintő beszámolóban megismerjük és állást foglaljunk a biokémia és orvosi kutatás uj vivmányával.

A Penicillin felfedezése és a gyógyszerkincsek közé való beiktatása természetszerüleg magával hozta, hogy az antibiotikumok tudományos kutatási területe kiszélesedett. Az ujszerü hatóanyagcsoport iránt forduló általános tudományos érdeklődés mellett a feladat világos volt: oly készitményeket előállitani és kidolgozni, melyek hatásterület, applikatiós lehetőség és tartósság tekintetében a Penicillint felülmulják, vagy legalább is olyanokat, melyek a tekintetben fokozott előnyökkel rendelkeznek. A további antibiotikumok felkutatásánál a megoldandó feladat volt, oly antibiotikusan hatásos, terapiásan kiértékelhető anyag, mely a következő fontos követelményeknek felel meg:

a) bakteriostatikus és baktericid hatás a gramnegativ bakteriumokkal szemben,
b) ne legyen erősen toxikus és a szervezetben se fejtsen ki más nemkivánatos mellékhatást,
c) ugy szilárd, mint oldott alakjában steril legyen és a sejtnedvek ne inaktiválják.

Már 1939 évben, a „Penicillin" fejlődése közepén megkezdődött Department of Microbiology of the New Yersey Agrimetural Experimental Station, Rutgers University-n az antibiotikus hatásu anyagok keletkezésének, helyesebben képződésének s a mikroorganizmusok szerepének széleskörü tanulmányozása. Ezen rendszeres sok ezer sugárgomba törzsön, más gombákon és bakteriumokon eszközölt vizsgálat eredményeképen a különböző hatóanyagok sorozatait izolálták és jellemezték közelebbről.

1. *Actinomycin:* Actinomyces antibiotikusból etheres extractióval állitható elő. Szétválasztható a vizben és alkoholban oldódó Actinomycin A-ra és a petrolaetherben oldódó, vizben és alkoholban oldhatatlan Actinomycin B-re. Az első élénkvörös, kristályos Chinoid szerkezetü vegyület. Themostabil, s még 1 : 10^8 higitásban is számos grampositiv organizmussal szemben is hatásos. Gramnegativ baktériumokkal szemben kevésbbé, egyenlőre nagy toxitálása gátolta meg, hogy a terápiába bevezessék. Az Actinomycin B szintelen vegyület, bakteriostatikus hatása nem csekély, de 1 mg 100 kcm koncentratióban grampositiv bakteriumokkal szemben jó baktericid hatásu; ugyancsak toxikus.

2. *Clavatin* a Czapek-Dox tápoldatban tenyésztett Aspergillus Clavatusból nyert baktericid hatásu filtratumának Chloroform v. aetheres extraktiójával állitható elő. Ez az aránylag stabil hatóanyag ugy grampositiv, mint gramnegativ mikroorganizmusokkal szemben 1 : 10^5 higitásban is baktericid hatásu, ugyancsak toxikusnak bizonyult.

3. *Fumigacin:* Szintétikus tápoldátban Aspergillus fumigatusból izolálható. Chloroformban, aetherben jól oldódik, vizben, alkoholban kevésbbé. Gramnegativ bakteriumok (higitás 1 : 10^3) ellen alig hatásos, hőálló, s azáltal kisérletekkel szemben nem nagyon toxikus.

4. *Chaetomin:* In vitro hatástalan, nem toxikus.

5. *Mikromonosporin:* Antibiotikus hatása jelentéktelen.

6. *Streptothricin:* Actinomyces lavendulae tápoldatában találták és izolálták. Szelektiv hatása a gramnegativ organizmusokkal pl. E. coli és Shigella dysenteriaeval szemben. Néhány grampositiv kórokozóval szemben is hatásos. Streptothricin nemcsupán in vitro, hanem in vivó is aktiv. A rendszeres felülvizsgálat azonban néhány pharmakologiailag hátrányos tulajdonságát állapitotta meg (resistencia, min. toxicitás).

7 *Streptomycin:* Antagonisztikus hatásu mikroorganizmusok főként gramnegativ bakteriumok ellen hatásos keresése közben, különböző kutatók [1, 2, 3] felfigyeltek az Actinomycetes csoportra. Az Actinomyceteshez tartozó vizsgálat alá vett törzsek 20—30 százaléka kimondottan antibiotikus hatásu. Az a megfigyelés, hogy néhány gombát és baktériumot találtak, melyek a Mycobacterium tuberculosis felődését hátráltatták, volt a kiindulópont és ösztönzés, hogy a különböző Actinomycetes-ből izolált anyagokat rendszeres vizsgálanak vessék alá, hogy azok mennyiben alkalmasak a tuberkulozis kezelésére.

Ezek a tanulmányok eredményezték az Antinomyceták izolálását, melyek mégfelelő körülmények között antibiotikus és pharmakologiai vonatkozásban egy kivánatos különböző tulajdonságu anyagot produkálnak. A törzset Antinomyces griseusnak sikerült idenfikálni, s elnevezték Streptomyces griseusnak. A frissen izolált törzsnek huskivonattal készült tápoldatában előállott antibiotikus anyag sok tekintetben hasonló tuladonságokat mutatott, mint a 6) alatt leirt Streptothricin. Ez utóbbitól megkülönbözteti azonban, hogy erősebb hatásu bizonyos gramnegativ bakteriumokkal, főként Proteus vulgaris, Pseudomonas aeruginosa, Serratia marcescenssel szemben. Továbbá az aerob, spóraképző bakteriumok, mint Bacillus mycoidessel szemben is hatásosabb, mert ezek csirái resistensek a Streptothricinnel. A törzs nevét Streptomyces (= spora és levegőmyceliumokat képző csoportja az Actinomycetes-nek) alapulvéve nevezték el az uj anyagot: *Streptomycin*-nek.

Leach és munkatársa 11 legujabb kutatási eredménye, egy második antibiotikusan hatásos anyag a strentomicynképző Streptomyces griseus törzseiből az: *Actidion*. Ezen anyagot a tápoldatból izolálták olyképen, hogy azt szénnel adszorbeáltatták, melyből a hatóanyagot acetonnal kioldották. Az acetonos kivonatot vizzel felvették, melyből azt chloroformmal kiextrahálták, szintelenitették, majd az oldószert ledesztillálták. Viz és benzol keverékéből kristályositható ki az Actidion, mely amylacetattal még kristályositható. Bakteriumokkal szemben hatástalan, de az élesztő gombák fejlődését befolyásolni képes. Kristályos Actidion a pathogen Cryptococcus neoformans gomba gejlődését 0·0002 mg/kcm koncentrációban gátolja. Magas hatásfoka és csekély toxicitása Cryptococcosis ellen alkalmassá teszi.

Streptomyces griseus kultura: Mig a streptothricin relativ igénytelen tápfolyadékot igényel, addig a tápolaj összetétele lényeges befolyást gyakorol a Streptomycin képződésére. A Streptomyces griseus kultura előfeltétele bizonyos specifikus, a fejlődést elősegitő anyagok jelenléte. Ezeket a huskivonatokban adjuk meg. [7] A nitrogén és szén kielégitése többé kevésbbé nem jellemző. Keményitő és glycerin elegendő glukoz pótlására, mig nem hidrolizált és hidrolizált kazein, továbbá különböző tryptonok, aminosavak és nátrium nitrát közelitőleg ép oly alkalmas, mint a peptonok. Legelőnyösebben a következő tápviz alkalmazható:

Glukoz	10 g
Pepton	5 „
Huskivonat	5 „
Natriumchlorid	5 „
Ivóviz	1000 kcm.

Kivánatos PH 6.5—7. Maximális fejlődés 2 nap alatt a rázókulturák utján érhető el, mivel ezeknél a kulturák aktivitása is ez idő alatt a legnagyobb, mig a stacionalis, álló kulturák esetében cca 9 nap szükséges a hatásoptimum eléréséhez. Mindkét esetben a tápfolyadék gyengén alkalikussá válik. Streptomyces griseus kulturák antibiotikus hatása igen stabil. Ugyanazon táptalajon azonos feltételek mellett a különböző törzsek közti különbség közelitőleg ugyanaz marad. Magas aktivitásu törzsek megtartják magas termőképességüket, mig szegény, ill. gyenge törzsek továbbra is nem kielégitő producensek maradnak. A tenyészet alatt a kulturák inaktiválásától nem kell tartanunk.

Izolálás: Streptomycin jól oldódik vizben, mig organikus oldószerekben, mint aceton, aether, chloroform oldhatatlan, s ezáltal könnyen található egy eljárás a tápfolyadékból való izolálásra. Az eljárást Waksmann és Woodruff dolgozta ki. [8] Ha a maximális antibiotikus hatást elérték, a tenyészet tápvizét a mikroorganizmusoktól szüréssel vagy centrifugálással választjuk el. A szürőmassza megválasztásánál nagy gondot kell forditani, mivel a Streptomycin könnyen abszorbeálódik. A lugos kémhatásu rosmentes szürletet aktivszénnel kezeljük, mikor is az antibiotikum tökéletesen adszorbeálódik.

Az aktivszénadsorbeatot elválasztjuk, a tisztátlanság eltávolitása végett kevés alkohollal mossuk, majd megsavanyitott alkohollal kioldjuk. A Streptomycin tökéletesen oldódik. A szén eltávolitása után a savanyu szeszes oldatot semlegesitjük, a kiváló tisztátlanságokat kiszürjük és az oldatot betöményitjük. 10' térfogatnyi rész aetherrel az alkoholt elvonva, a sárga, barna vagy vörös szinü vizes koncentratumban a Streptomycin visszamarad. Ebből egy szilárd praeparatumot készitünk olyképen, hogy vagy acetonnal kicsapjuk, vagy vakuumban szárazra pároljuk. A készitmény további tisztitása a majdnem oldhatatlan Streptomycin-Helianthat (Streptomycin-helianthin kettős só) utján eszközölhető, melyből a vizben jól oldódó Streptomycinsókat (chlorhydrat, sulfat etc.) állitják elő. [9] Streptomycin izolálására más eljárásokat is kidolgoztak. Fried és Wintersteiner [10] pl. az aktiv szén savanyu kivonatából phosphor-wolframsavval csapják ki a Streptomycint, s a szabaddá tett bázisból nyers pikrátot állitanak elő, melyet chromatografiai eljárással választanak szét. A pikrinsav leválasztása után különböző vizben igen jól oldódó frakciókat nyernek. Ha vizes oldatában a Reinecke só kristályos csapadékot idéz elő, melyből frakcionált kristályositással a megfelelő Streptomycin

Sédyletta tabletta
30x0.015
Szabadon rendelhető: OTI — MABI
MÁV — Szasa — Dobbi stb
PODMANICZKY GYÓGYSZERTÁR
BUDAPEST, VI. Telefon: 120—261

vegyületet (Streptomicin-Reinecke 162-164° C olvadáspont) nyerhető ki, melyből a Streptomycin vizben oldódó vegyületei (hydrochlorid, sulfat) állithatók elő.

Az előállitás egy másik utja, a Kuehl, Peck, Hofhine, Graber és Folker eljárás azon alapszik, hogy az állati szén adsorbtiója után abból methylalkohol tartalmu hangyasavval vonjuk ki, pikrinsavval leválasztva, chlorhydratot állitunk elő és az aluminiumoxydos adsorptiósoszlopon a fázisokat elkülönitve, végül a Helianthat vegyületén át (bomláshőmérséklet 220—226 fok C) megtisztitjuk. (Folytatjuk.)

Irodalom:

1. Waksman und Schatz J. Am Pharm Ass., Pract. Ed. 6, 308 (1945)
2. Waksman, Horning, Welsch und Woodruff, Soil Sci 54, 281 (1942)
3. Welsch, J. Bact 44, 571 (1942)
4. Waksman, Microbiai antagonismus und antibiotic substances, The Commenwealth Fund, New York 1945)
5. Schatz Bugie und Waksman, Proc. Soc. Exp. Med. 55. 66 (1944)
6. Jones, Metzger Schatz und Waksman Science 100, 103 (1944)
7. Waksman Bugie und Shatz, Proc Staff Meet. Mayo Clinic 19, 537, (1944)
8. Waksman und Woodruff Proc. Soc Exp. Biol. Med 49, 207 (1942)
9. Kuehl, Peck, Wolti und Folkers, Sciense 102, 34 (1945)
10. Frie und Winterstein, Sciense 101 613 (1945)

A magyar köztársaság kormányának 10.000/1947. Korm. számu rendelete

az igazoló eljárások tárgyában

A magyar köztársaság kormánya az 1946:XVI tc 1. §-ában foglalt és legutóbb az 1947:XVI tc 1. §-ával meghosszabbitott felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §

(1) Az igazoló eljárások tekintetében a felügyeletet az igazságügyminisztner gyakorolja.

(2) A felügyeleti jogkör kiterjed különösen:

a) az igazolóbizottságok megalakitása és megszüntetése, továbbá hatáskörük és illetékességi körük meghatározása tekintetében a főispánok utasitására,

b) az igazolóbizottságok müködésének felfüggesztésére,

c) az igazolóbizottságok egységes gyakorlatának kialakitása vagy müködésük egyéb irányu előmozditása céljából az igazolási ügyek elvi jellegü irányitására.

2. §

A közalkalmazottak igazolásáról szóló 1.080/1945 M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 20. szám) 5. §-ának harmadik bekezdése akként módosittatik, hogy az igazolóbizottságok megalakitása tekintetében a főispánra bizott teendők ellátása Budapesten az igazságügyminiszter feladata.

3. §

(1) Igazoló eljárást általában csak azzal a személlyel lehet folytatni, aki a felszabadulás időpontjában olyan állást (foglalkozást) töltött be, amelynek körében tanusitott magatartása alapján a fennálló jogszabályok szerint igazoló eljárásnak van helye.

(2) Ha valamely személy a felszabadulást követően vállalt olyan állást (foglalkozást), amelynek körében a fennálló jogszabályok értelmében igazoló eljárásnak van helye őt ennek folytán csak akkor lehet igazoló eljárás alá vonni, ha a felszabadulás időpontjában tizennyolcadik életévét betöltötte és ha vele szemben igazoló eljárást addig semmiféle minőségben sem folytattak le, vagy ügyét az államháztartás egyensulyának helyreállitása érdekében szükséges egyes rendelkezésekről szóló 5.000/1946. M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 113. szám), illetőleg az 5.000/1946. M. E. számu rendeletben megszabott határidő ujabb megállapitásáról szóló 10.430/1946. M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 205. szám) alapján el nem biralták. Azonban ebben az esetben is csak az igazoló eljárás alá vont személynek a felszabadulás előtt tanusitott magatartását lehet vizsgálni.

4. §

Azok a személyek, akikkel szemben a fennálló jogszabályok értelmében igazoló eljárást kell folytatni, igazoló nyilatkozatukat — a (2) bekezdésben foglalt kivételektől eltekintve — legkésőbben az 1947. évi október hó 1. napjáig kötelesek benyujtani.

(2) Az (1) bekezdésben emlitett időpontot követően igazoló nyilatkozat benyujtásának csak akkor van helye, ha az igazoló eljárás megindítását olyan személy kéri,

a) aki Magyarország területére az (1) bekezdésben emlitett időpontot követően tért vissza,

b) akivel szemben az (1) bekezdésben emlitett határidőt követően kellett betöltött állása (foglalkozása) folytán a 3. §. értelmében igazoló eljárást folytatni.

(3) A (2) bekezdésben felsorolt esetekben az igazoló nyilatkoztot a visszatéréstől, illetőleg az uj állás (foglalkozás) megkezdésének napjától számitott hatvan nap alatt kell benyujtani.

5. §

(1) Jogerősen befejezett igazolást ügyben az ügy ujbóli tárgyalásának csak abban az esetben lehet helye, ha az igazoló eljárás alá vont személy ellen olyan uj bejelentést (1.080/1945. M. E. sz. r. 25. §-ának második bek.) tesznek, amely az igazoló eljárás alá vont személynek a felszabadulást megelőzően tanusitott magatartására vonatkozik. Uj bejelentés és ujbóli tárgyalás alapjául csak olyan tény szolgálhat, amely a jogerősen befejezett korábbi ügyben lefolytatott eljárás során nem volt elbirálás tárgya.

Azokkal a közszolgálati alkalmazottakkal szemben, akiknek ügyében az 5.000/1946. M. E. számu rendelet 11. §-a értelmében igazoló eljárást folyamatba tenni, illetőleg tovább folytatni nem lehet, az ügy ujbóli tárgyalásának a jelen § (1) bekezdése alapján sem lehet helye.

6. §

(1) Az 5. § értelmében tett uj bejelentést a jelen § (2) bekezdése szerint alakitott öttagu bizottság elnökéhez kell benyujtani.

(2) Az uj bejelentéseket előzetesen öttagu bizottság birálja el. A bizottság elnökét az igazságügyminiszter nevezi ki, egy-egy tagját pedig a Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt, a Magyar Kommunista Párt, a Nemzeti Parasztpárt és a Szociáldemokrata Párt küldi be. Az elnöknek és a bizottság tagjainak jogi képesitéssel kell birniok.

(3) A bizottság azt az uj bejelentést, amely az 5. §-ban foglalt rendelkezéssel ellentétben az igazoló eljárás alá vont személynek csak a felszabadulás után tanusitott magatartására vagy olyan tényre vonatkozik, amely már a jogerősen befejezett korábbi igazolási ügyben elbirálás tárgya volt, továbbá, amely kellően megalapozottnak nem mutatkozik, visszautasitja; egyébként pedig a bejelentést az eljárás lefolytatása és érdemi elbirálás végett annak az igazolóbizottságnak az elnökéhez továbbitja, amely az ügyben elsőfokon eljárt, illetőleg amely a 10. § értelmében illetékes.

(4) Az uj bejelentések előzetes elbirálására alakitott bizottság határozata az érdemben eljáró igazolóbizottságra irányadó s az ellen jogorvoslatnak helye nincs.

7. §

Az igazolóbizottság az uj bejelentés alapján indított eljárás során csak a bejelentésben foglalt s az előzetes elbirálására alakitott bizottság által érdemi elbirálására utalt tényállitásokkal vagy az azokkal közvetlen kapcsolatban felmerült egyéb körülményekkel foglalkozhatik.

8. §

(1) Az igazolóbizottságok tagjainak (elnökének) megbizatása három hónapig tart; a megbizás bármikor visszavonható és az emlitett határidő eltelte után megismételhető.

(2) Az igazolóbizottság tagja (elnöke) egyidejüleg más igazolóbizottság tagja (elnöke) nem lehet.

9. §

(1) Az igazolóbizottság jogi képesitésü tagját az 1.080/1945. M. E. számu rendelet 6. §-ában felsorolt politikai pártok valamint az Országos Szakszervezeti Tanács helyi szervezetei részéről bemutatott és az általuk javasolt személyek nevét tartalmazó lajstrom alapján az igazságügyminiszter jelöli ki.

(2) Az 1.080/1945. M. E. számu rendelet 6. §-ában felsorolt politikai pártok valamint az Országos Szakszervezeti Tanács helyi szervezetei kötelesek a jelen rendelet hatálybalépésétől számitott nyolc nap alatt az igazolóbizottságok jogi képesitésü tagjai tekintetében a javaslataikat tartalmazó lajstromot a főispánhoz (Budapesten az igazságügyminiszterhez) benyujtani.

10. §

(1) A jelen rendelet hatálybalépését megelőzően alakitott igazolóbizottságok tagjainak megbizatása a jelen rendelet hatálybalépésének napjával megszünik.

(2) A főispánok a jelen rendelet hatálybalépésétől számitott tizenöt nap alatt kötelesek bejelenteni az

KÖTSZER ÁRLAP

Steril vatta ceratba csomagolva, amerikai:

5	10	25	50	100	250
1.25	1.48	2.17	3.42	4.82	8.96

Nem steril vatta, csomagban, Ia minőségü:

10	25	50	100	250	500	1000
—.78	1.34	1.90	3.14	6.72	12.32	22.40

Amerikai hófehér selymes vatta:

50	100	250	csg. orig.
2.04	3.36	7.20	9.60

Papirvatta:

50	100	250	500
1.23	1.68	3.14	5.94

Steril gaze

1/4	1/2	1 m.
1.96	2.88	4.60

Steril pólya

5/5	5/6	5/8	5/10
2.07	2.30	2.76	3.22

Nem steril pólya

1.25	1.37	1.82	2.23

Gypspólya

5/8	5/10	10/10
3.42	3.99	7.64

Gyors kötöző, typus

5/6	5/8	5/10
2.39	2.85	3.30

Gennytál

15	22	26 cm
4.80	6.30	9.20

Mentőszekrények erős faláda, beosztással:

	Forint
I. Ipari, kicsi, compl. felsz. 1—20 személy	116.—
II. „ közép „ „ 20—50 „	192.—
III. „ nagy „ „ 50—100 „	296.—
Autóhoz kicsi (személy)	42.—
„ nagy (teher)	72.—

Mentőszekrényhez felszerelési cikkek:

Elsősegély könyv 1 drb.	1.80
Vaselin 1 tub.	1.30
Jod old. pamacs 1 ampulla	—.80
Tapasz 10×6 m. Hansa	2.—
„ 2×1 „ Leuco	1.75
Háromszögü kendő	3.50
Biztositó tü 1 tucat	1.44
Kötszer-olló	9.50
1 fasin készlet	9.60
1 drb. Kramer-sin	6.—
1 drb. érlekötő szalag	2.40
100 g. égési olaj	4.50
1 üveg vérzéselállitó vatta	5.50
1 drb. ivópohár, aluminium	2.80
1 „ körömkefe, egyszerü	4.30
1 „ amónia-párna	—.80
1 üveg Hoffmann-csepp	—.80

KÖVESDI SÁNDOR

Budapest, V., Bajcsy-Zsilinszky-ut 22 szám

Telefon: 125-946

igazságügyminiszternek, hogy milyen székhellyel és illetékességi körrel hány igazolóbizottság megalakitását látják szükségesnek, egyben kötelesek felterjeszteni a jogi képesitésü tagok személyére vonatkozóan a jelen rendelet 9. §-ának (2) bekezdése értelmében benyujtott ajánlatokat is. Az igazságügyminiszter a főispánokat az igazolóbizottságok illetékességi körének megjelölése mellett a szükséghez képest utasitja a bizottságok megalakitására, illetőleg Budapesten a bizottságokat megalakitja, egyidejüleg pedig kijelöli az igazolóbizottságba küldött jogi képesitésü tagot is.

11. §

(1) Az igazolóbizottság tagjainak (elnökének), illetőleg jegyzőjének napidij csak olyan tárgyalási nap után jár, amelyen az igazolóbizottság legalább négy órai időtartamon át tárgyalt. Ha a bizottság egy napi tárgyalása ennyi időt nem vesz igénybe, a tárgyalásért napidij nem jár. A tárgyalás időtartamát az igazoló bizottság elnöke és jogi képesitésü tagja igazolja.

(2) Az igazolóbizottság mellett az irodai teendők teljesitése céljából az igazságügyminiszter engedélyével igazságügyi tisztviselőt lehet alkalmazni, akinek minden olyan napra, amelyen a bizottság tárgyal, öt forint napidij jár.

(3) Az igazolóbizottságok müködésével kapcsolatban felmerülő dologi szükségletek kielégitésével kapcsolatos költségek fedezéséről az igazságügyminiszter gondoskodik.

(4) Az igazoló eljárás alá vont személyt a napidijnak vagy az igazolóbizottság tagjait (elnökét) illető bármely más elnevezésü költségnek előlegezésére vagy viselésére kötelezni nem lehet. Az ilyen címen az egyes igazolóbizottságokhoz a jelen rendelet hatálybalépése előtt befolyt összegekről az igazságügyminiszternek elszámolás mellett a jelen rendelet hatálybalépésétől számitott tizenöt nap alatt jelentést kell tenni s a még fel nem használt összegeket az igazságügyminiszter utasitása szerint az igazságügyi tárca rendelkezésére kell bocsátani. A rendelkezésre bocsátott összegeket az igazoló eljárás személyi és dologi szükségleteivel felmerülő költségek fedezésére kell felhasználni. Amennyiben az igazolóbizottság használatában a jelen bekezdésben emlitett összegekből beszerzett felszerelési tárgyak s irodai anyagszerek vannak, ezeket az igazoló eljárás dologi szükségleteinek kielégitésére való felhasználás végett az előbb jelzett határidő alatt az igazságügyminiszter által kiadott utasitás szerint az igazságügyi tárca rendelkezésére kell bocsátani. A jelen bekezdésben meghatározott kötelezettségek megtartásáért az a személy, aki a jelen rendelet hatálybalépésekor a bejelentendő összegek, illetőleg a tárgyak felett rendelkezik, teljes vagyoni felelősséggel tartozik.

12. §

(1) Az 5.000/1946. M. E. számu rendelet 11. §-a értelmében megszüntetett olyan igazolási ügyben, melyben az igazolóbizottságnak nyugdijazást vagy állástól való megfosztást kimondó határozata nem emelkedett jogerőre ujból fel kell venni és folytatni kell az eljárást, ha az igazoló eljárás alá vont személyt az 5.000/1946. M. E. számu rendelet alapján a tényleges szolgálatból elbocsátották (végelbánás alá vonták), feltéve, hogy az igazoló eljárás alá vont személy az igazolási ügyben annak felfüggesztése előtt fellebbezését bejelentette, vagy a (3) bekezdés értelmében bejelenti.

(2) Olyan ügyben, amelyben a fellebbezést még az igazoló eljárás felfüggesztése előtt bejelentették, az eljárás ujból felvételének és folytatásának csak akkor van helye, ha az igazoló eljárás alá vont személy ezirányt a jelen rendelet hatálybalépésétől számitott harminc nap alatt a népbiróságnál kérelmet terjeszt elő.

(3) Az (1) bekezdés alá tartozó olyan igazolási ügyben, amelyben az igazoló eljárás felfüggesztéséig a fellebbezési határidő nem járt le, a jelen rendelet hatálybalépésétől számitott harminc nap alatt bejelentett fellebbezést abban az esetben sem lehet elkésettnek tekinteni, ha a fellebbezés határidejének lejárta az egyébként irányadó rendelkezések szerint az emlitett harminc napi határidő lejártánál korábbi időpontra esnék.

(4) A népbiróság a jelen § alapján folytatott igazolási ügyben az igazoló eljárás alá vont személy magatartását abból a szempontból vizsgálja, hogy az illető személy alkalmas-e a közszolgálat körén kivül eső állás (foglalkozás) betöltésére. Ehhez képest a népbiróság határozata csupán az igazolási ügy elintézésére terjed ki és semilyen vonatkozásban sem érinti az 5.000/1946. M. E. számu rendelet értelmében történt elbocsátás (végelbánás alá vonás) hatályát.

(5) A jelen rendelet — az (1)—(4) bekezdésekben foglalt rendelkezésektől eltekintve — nem érinti az 5.000/1946. M. E. számu rendelet 11. §-ának az ott emlitett igazoló eljárások megszüntetésére vonatkozó rendelkezését.

13. §.

(1) A szabadpályán müködő értelmiségi foglalkozásnak és a hatósági jogositvánnyal rendelkezők igazoló eljárás alá vonásáról szóló 1.146/1945. M. E. sz. rendelet (Magyar Közlöny 21. szám) 2. §-a harmadik és negyedik bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

Az igazolóbizottság az alábbi határozatokat hozhatja:

Az igazoló eljárás alá vontat

1. igazoltnak jelenti ki,

2. megfeddi,

3. az orvost (állatorvost) és a mérnököt meghatározott, de legfeljebb öt évi időtartamra eltiltja attól, hogy képesitésének megfelelő állandó jellegü magánalkalmazást vagy közmegbizatást (állást) vállaljon, illetőleg a gyógyszerészt meghatározott, de legfeljebb öt évi időtartamra eltiltja attól, hogy gyógyszertári felelős vezetői állást vállaljon,

4. foglalkozásának gyakorlásától általában vagy a határozatban megjelölt helységekben meghatározott, de legfeljebb öt évi időtartamra eltiltja.

A 2. és 3. pont eseteiben az igazoló eljárás alá vont fellebbezéssel nem élhet. Orvost, állatorvost, mérnököt, gyógyszerészt (segédet) — tekintettel a megjelölt foglalkozási ágakban mutatkozó hiányra — csak kivételképen lehet foglalkozásának gyakorlásától eltiltani.

(2) Az 1.146/1945. M. E. számu rendelet 2. §-a harmadik bekezdésének 4. pontja alapján a jelen rendelet hatálybalépését megelőzően hozott és a jelen rendelet hatálybalépéséig végre nem hajtott határozatokat olyká kell tekinteni, mintha azok az orvost (állatorvost) és a mérnököt képesitésének megfelelő állandó jellegü magánalkalmazás vagy közmegbizatás (állás) vállalásától, illetőleg gyógyszerészt gyógyszertári felelős vezetői állás vállalásától a határozat jogerőre emelkedésétől kezdődő hatállyal a határozatban meghatározott időre eltiltotta volna.

14. §.

(1) A sport körében az igazolásról rendelkező 700/1946. számu rendelet (Magyar Közlöny 19. szám) az alábbi rendelkezésekkel egészittetik ki.

(2) Az 1.080/1945. M. E. számu rendelet 5. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezést azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a közhivatal vagy közüzem alkalmazottai közül behivandó tag helyett a bizottságba annak a sportszövetségnek kiküldöttjét kell behivni, amelyik sportszakszövetségnek az igazoló eljárás alá vont személy tagja. Ha az igazoló eljárás alá vont személy több sportszakszövetség tagja, a Nemzeti Sportbizottság állapitja meg, hogy melyik sportszakszövetség kiküldöttjét kell az igazolóbizottságba behivni.

(3) A sportszakszövetségek az igazolóbizottságba kiküldendő tagok tekintetében az igazságügyminiszternek tesznek javaslatot. Az igazságügyminiszter sorshuzás utján dönti el, hogy a javasolt személyek közül melyik bizottságba ki küldessék ki.

(4) A jelen § rendelkezései nem érintik a 700/1946. M. E. számu rendelet alapján, vagy annak hatálybalépése előtt a nemzeti sportbizottság által létesitett igazolóbizottságok részéről hozott jogerős határozatok hatályát.

15. §

(1) A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; hatálybalépésével az 1.080/1945. M. E. számu rendeletnek, valamint az ezt kiegészitő és módositó rendeleteknek a jelen rendelettel ellenkező rendelkezései hatályukat vesztik.

(2) A jelen rendelet rendelkezéseit alkalmazni kell mindazokban az ügyekben, amelyekben a fennálló rendelkezések értelmében igazoló eljárást kell folytatni, kivéve a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről szóló 1.690/1945. M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 26. szám), valamint az egyetemek és főiskolák hallgatóinak igazolásáról szóló 8.500/1945. M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 136. szám) alapján folytatott igazolási ügyeket.

(3) A jelen rendelet rendelkezéseit mind az igazolóbizottságok, mind pedig fellebbezés folytán a népbiróságok előtt folyamatban lévő igazolási ügyekben is alkalmazni kell. Azokban a folyamatban levő ügyekben azonban, amelyekben a jelen rendelet rendelkezésel szerint igazoló eljárásnak vagy ujbóli tárgyalásnak helye nincs (3. §, 5. §), az eljárás folytatására a 10. § értelmében illetékes igazolóbizottság, illetőleg a népbiróság az eljárást indokolt határozattal megszüntetni köteles.

(4) A jelen rendelet végrehajtásáról az igazságügyminiszter gondoskodik.

Budapest, 1947. évi augusztus hó 8-án.

Dinnyés Lajos s. k.
miniszterelnök

*

Az igazságügyminisztérium népbirósági osztálya — melynek közvetlen felügyelete alá kerültek az igazolóbizottságok — az alábbi tájékoztatást adja a közönség részére, hogyan kell igazolásra jelentkezni:

Budapesten a Központi Járásbiróság elnökségén, vidéken a főispáni hivatalokban a közönség rendelkezésére állnak az igazolónyilatkozati ivek, amelyek kitöltve ugyanott azonnal benyujthatók. Igazoló nyilatkozatot legkésőbb október 31-ig kell tenni. Az igazságügyminisztérium felhivja az érdekelteket, hogy saját érdekükben mielőbb jelentkezzenek. A nyilatkozattételről mindenki sorszámot kap, amellyel a járásbiróság bizonyitja, hogy az illető igazolásra jelentkezett. A hadifoglyok különleges elbánást élveznek, mert a vállalatoknak a sorszám alapján ideiglenesen alkalmazniok kell őket. Uj bejelentést az igazságügyminisztérium iktatóhivatalába kell beadni. Ezeket először szürőbizottság vizsgálja felül.

Az igazolóbizottságok müködése előreláthatólag szeptember második felében kezdődik meg Budapesten egyelőre tiz bizottság alakul.

Carbargon

Colloid ezüstöt tartalmazó nagy adsorbeáló képességü szén granulákban.

Foghuzásnál helyi érzéstelenitésre

Cocadrit

(Cocainum novum hydrochloricum 2% illetve 4% — adrenalinum hydrochloricum 0.002%) injectio.

Supergen

tabletta és pulvis

szilárd hydrogen hyperoxyd

Előállitja és forgalomba hozza:

Servita Gyógyszergyár és Vegyipari Rt.

BUDAPEST, VII., SOMOGYI BÉLA-UT 1

Telefon: 22—66—30.

Előfizetési dij:

1 hóra	**15.— forint**
Negyedévre	**45.— forint**
Falusi törpe gyógyszertáraknak:	
1 hóra	**10.— forint**
3 hóra	**25.— forint**
Szakszervezeti tagok:	
1 hóra	**7.— forint**
3 hóra	**20.— forint**

Postatakarékpénztári csekkszámla szám: 1402.

A magyar köztársaság kormányának 10.130|1947. Korm. számu rendelete

az egyszeri vagyondézsma és az egyszeri vagyonszaporulati dézsma tárgyában (Kivonat)

A magyar köztársaság kormánya az 1946:XVI. tc. 1. §-ában foglalt és az 1947:XVI. tc. 1. §-ával meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

I. CIM

Egyszeri vagyondézsma.

1. §

Egyszeri vagyondézsmát kötelesek fizetni:

1. a vagyonadóról szóló 2440/1947. M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 48. szám) szerint vagyonadó fizetésére kötelezett azok a természetes személyek és külön kezelt vagyontömegek, akiknek illetőleg amelyeknek az 1947. évi január hó 1. napján meglevő tiszta vagyonuk értéke a 75 000 forintot meghaladta; a haszonélvezettel terhelt vagyont a haszonélvezeti szolgalom tőkeértékének levonásával (5. §) a tulajdonosnál kell vagyonként számításba venni;

2. a Magyarországon székelő részvénytársaságok, szövetkezetek, korlátolt felelősségü társaságok részvényekre alakult betéti társaságok, bányatársulatok takarékpénztárak és a pénzbetétek átvételére jogositott intézetek;

3. a 2. pontban említett társasági formában vagy üzletkörben működő külföldi vállalatoknak az ország területén levő telepei;

4. az állam, a törvényhatóságok és a községek (városok) társulati adó alá eső vállalatai;

5. minden olyan jogi személy, intézmény vagy vagyonközösség, amely vagyonadó fizetésére nem köteles ugyan, azonban 1947. január hó 1. napján meglévő osztatlan tiszta vagyonának értéke a 75 000 forintot meghaladta.

2. §

Mentesek az egyszeri vagyondézsma alól:

1. az idegen államok diplomáciai képviselői és exequaturt nyert hivatásszerü konzuljai, valamint a diplomáciai képviseletnél és konzulátusnál alkalmazottak, ha külföldi állampolgárok és ezeknek vagy családtagjaiknak szolgálatában álló külföldi állampolgárok a vagyonadó alól is mentes vagyonuk tekintetében;

2. azok a személyek, akiket a nemzetközi jogelvek vagy a nemzetközi egyezmények alapján vagyonadó mentesség illet meg;

3. az állam, a törvényhatóságok és községek (városok) az 1. § 4. pontjában említett vállalatait kivételével, továbbá az állam, a törvényhatóságok és községek (városok) által kezelt alapok és alapitványok;

4. a törvényesen bevett vagy elismert vallásfelekezetek és szerzetesrendek az istentiszteleti, közművelődési (kulturális), jótékonysági (szociális) és kegyeleti célokat szolgáló vagyonuk tekintetében;

5. a Magyar Nemzeti Bank;

6. a Postatakarékpénztár;

7. a Pénzintézeti Központ;

8. a társadalombiztositási intézmények;

9. a nyugdijpénztárak (nyugdijalapok);

10. a munkásjóléti intézmények és segélyalapok;

11. az Országos Nemzeti Bizottság által elismert politikai pártok a nem üzletszerüen (üzemszerüen) kezelt vagyonuk tekintetében;

12. a Magyar Szabadszakszervezetek Országos Központja (Szakszervezeti Tanács), valamint tagszervezetei a nem üzletszerüen (üzemszerüen) kezelt vagyonuk tekintetében;

13. a közmüvelődési (kulturális), jótékonysági (szociális) célokra alakult vagy alapitott intézmények a nem üzletszerüen (üzemszerüen) kezelt vagyonuk tekintetében;

14. a nem haszonra alakult sportegyesületek;

15. a közforgalmu vasutak és a hajózási vállalatok vagyonuknak azon része tekintetében, amely a vasuti vagy hajózási üzemágra esik;

16. azok a vállalatok, amelyek külön törvényes rendelkezések alapján a vagyonadó alól mentesek;

17. azok a részvénytársaságok és szövetkezetek, amelyeknek kizárólagos célja az, hogy részvényeseiknek, illetőleg tagjaiknak a részvények, illetőleg az üzletrészek ellenében öröklakást biztositsanak;

18. a 11 700/1945. M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 208. szám) 1. §-a alapján a Szovjet-Uniónak átadott vagyon (vagyonrész);

19. azok a részvénytársaságok, szövetkezetek és korlátolt felelősségü társaságok, amelyekben a Szovjet-Uniónak a 11 700/1945. M. E. számu rendelet 1. §-a alapján 50% vagy ezt meghaladó részvény, üzletrész- vagy törzsbetét érdekeltsége van;

20. az 1946:II. tc. alapján jutatott vagyon.

II. CIM.

Egyszeri vagyonszaporulati dézsma.

13. §

Egyszeri vagyonszaporulati dézsmát kötelesek fizetni az 1. § alapján vagyondézsma fizetésére kötelezettek, ha az 1939. évi december hó 31. napján meg volt vagyonukkal szemben 1947. évi január hó 1. napján 50.000 forintot meghaladó vagyonszaporulat jelentkezett, ennek 50.000 forintot meghaladó része után.

14. §

A 2. § szerint az egyszeri vagyondézsma alól biztositott mentesség az egyszeri vagyonszaporulati dézsmára is kiterjed.

15. §

Az igazoltan öröklésből vagy ajándékozásból, a nagybirtokrendszer megszüntetéséről és a földmivesnép földhözjuttatásáról szóló 600/1945. M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 10. szám), valamint az 1946:II. tc. alapján történt juttatásból, végül a haszonélvezeti szolgalom tőkeértékéből származó vagyonszaporulatot a vagyonszaporulati dézsma alapjának megállapításánál számításon kivül kell hagyni.

16. §

(1) Az egyszeri vagyonszaporulati dézsma szempontjából az 1939. évi december hó 31. napján fennállott vagyont általában az 1940. évi vagyonadó kivetése során számításba vett vagyoni állagnak megfelelően, az 1947. évi január hó 1. napján megvolt tiszta vagyon értékét pedig a 3. §, a 4. § (1) bekezdése és az 5. § rendelkezései szerint kell kiszámitani.

(2) Azt a vagyonszaporulatot, amely az 1939. évi december hó 31-i állapottal szemben a családtagok számának növekedése következtében állott elő, a vagyonszaporulati dézsma alapjának kiszámításánál figyelmen kivül kell hagyni.

(3) Az 1939. évi december hó 31-i vagyonállag megállapitásánál azoknak a természetes személyeknek vagyonát, akik az 1947. évi január hó 1-én már nem tekinthetők olyan családtagoknak, kiknek vagyonát a vagyonadó szempontjából a közös háztartás fejének vagyonához kell hozzászámitani, figyelmen kivül kell hagyni.

17. §

(1) Az 1. § 2—4. pontjai alá eső vállalatoknál az 1939. évi december hó 31-i kezdő tiszta vagyont az 1940. évi társulati adó kivetésénél figyelembe vett mérleg leltári adatai alapján kell megállapitani. A kezdő tiszta vagyonhoz hozzá kell számitani az időközben alaptőkére, üzletrésztőkére, törzstőkére vagy tartalékra teljesitett tőkebefizetések értékét, le kell viszont vonni az esetleges visszafizetések értékét. A be nem fizetett alaptőkét vagyonként nem kell számításba venni. A pengőben teljesitett befizetések és visszafizetések átszámitására a pénzügyminiszter által meghatározandó átszámitási szorzószámot kell alkalmazni.

(2) Az 1940. évi január hó 1. és az 1946. évi december hó 31. napja között alakult vállalatoknál kezdő vagyonállapotként az alakuláskor befizetett társasági tőkét kell számításba venni. Az időközi változások tekintetében az (1) bekezdésben foglaltak az irányadók.

(3) Ha az 1940. évi január hó 1. és az 1947. évi január hó 1. napja közötti időben két vagy több vállalat ugy egyesült, hogy mindegyik megszünt és uj vállalat keletkezett, a kezdő vagyoni állapot az uj vállalat megnyitó mérlegében jelentkező tiszta vagyon; ha pedig az egyesülés olyan módon jött létre, hogy egy vagy több vállalat beolvadt egy másik vállalatba, amely továbbra is fennmaradt, a szaporulat megállapitása szempontjából a beolvadó vállalat vagyonát olyannak kell tekinteni, mint amely vagyon a beolvasztó vállalatnak már a kezdő időpontban is tulajdona volt.

18. §

Abból a célból, hogy a vagyonszaporulat megállapitható legyen, az 1939. évi december hó 31-i vagyont, illetőleg az időközben alakult vállalatoknál az alakulás idejében fennállott vagyont az 1947. évi január hó 1-i értékkel kell számításba venni. A kezdő tiszta vagyonnak pengőről forintra átszámitására — ha az már 1939. évi december hó 31-én fennállott — 4-szeres szorzószámot, a később alakult vállalatoknál, illetőleg az említett határidőt követőleg szerzett vagyontárgyak értékelésével kapcsolatban a pénzügyminiszter által meghatározandó szorzószámot kell alkalmazni. Ha azonban a kötelezett a kezdő időszak vagyonállapotáról részletes leltárt csatol, a kezdő vagyoni állapot megállapitása a kezdő leltár állagának az 1947. évi január hó 1-i értékkel átszámitása alapján is történhet.

19. §

A 10. §-ban foglalt rendelkezéseket a vagyonszaporulati dézsma alapjának a kiszámításánál is érdemszerüen alkalmazni kell.

44. §

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba; végrehajtásáról a pénzügyminiszter gondoskodik. Hatályba lépésével az együttes kereseti és jövedelem adóról, a társulati és tantiemadóról, valamint a vagyontöbbletadóról szóló 5 890/1946. M. E. számu rendeletnek (Magyar Közlöny 119. szám) a vagyontöbbletadóra vonatkozó rendelkezései hatályukat vesztik.

Budapest, 1947. évi augusztus hó 18-án.

Dinnyés Lajos s. k.
miniszterelnök.

*

E rendelet végrehajtási utasitása még nem jelent meg. M.

A Pénzügyminiszter 181 900/1947. P. M. számu rendelete

az illetménytöbbletadó alól mentes szolgálati illetmény összegének ujbóli meghatározása tárgyában

Az illetményadóról szóló 8.750—1946. M. E. számu rendelet (Magyar Közlöny 172/b. szám) 1. §-ának (2) bekezdésében nyert felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §

A 154.000/1946. VII. P. M. számu rendelet (Magyar Közlöny 209. szám) 1. §-ának (2) bekezdéséhez füzött utasitás (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az illetménytöbbletadó alól mentes szolgálati illetmények legmagasabb összege — további rendelkezésig — 1.500 forint.“

2. §

Jelen rendelkezés 1947. évi szeptember hó 1-ei érvénnyel, kihirdetése napján lép hatályba.

Budapest, 1947. évi augusztus hó 22-én.

A miniszter helyett:
dr. Antos István s. k.
államtitkár.

HIRDETŐINK SZIVES FIGYELMÉBE! Hirdetési dijaink 1947. január hó 1-től a következők:

A boritéknak első és utolsó oldalán **hasábszélességben**
1 mm. 2.50 forint
A boritéknak belső részén **hasábszélességben**
1 mm. 2.— forint
A lapban lévő hirdetések **hasábszélességben**
1 mm. 1.50 forint
Apróhirdetés, legfeljebb **3** sorig **20.**— forint.

Fleming és Pasteur

Az Egyesült Nemzetek nevelési, tudományos és kulturális szervezete (UNESCO) 1946-ban Párisban kiállítást rendezett, melyen Pasteur életét és alkotásait mutatták be. Ennek a rendkívül érdekes kiállításnak az anyagát 1947 tavaszán átvitték Londonba és az ünnepélyes megnyitáson Fleming professzor, a penicillin világhírű felfedezője ismertette röviden a kiállítás anyagát és Pasteur munkásságát. Igen érdekes és tanulságos, hogyan látja Fleming nagy elődjének életművét Pasteur, aki nem volt orvos, lángeszével, vasakaratával nagyobb lépéssel vitte előre az orvosi tudományt, mint korának bármely más egy uj tudományágnak, a mikrobiológiának Pasteur a szülőapja. Emlékezhetünk, hogy Fleming, aki az antibiotikumok kutatását azon az ösvényen folytatta, melyen az utóbbi népeket Pasteur tette volna meg, a lelkesedés és a bámulat hangján szól arról a férfiúról, aki embernek, tudósnak egyaránt a legnagyobb volt.

A „British Medical Journal" ez évi április 19-i száma bőségesen foglalkozik a ritkaértékü kiállítással és vezető helyen közli Fleming megnyitó beszédét, mely elsősorban röviden ismerteti Pasteur ifjúságát. A fiatal Pasteur természetudományokkal, főként kémiával és fizikával foglalkozik és első nevezetes felfedezése a kristálytan területén történik. Sikerült a jobbra- és balraforgató borkősavat egymástól elválasztania; ez a jelentéktelennek látszó felfedezés a szterezoizoméria tanának megalapitására vezet és számos organikus vegyület szintézisét teszi lehetővé.

Pasteur pályája ragyogóan emelkedik. 34 éves korában elnyeri a párizsi Gyógyszerészeti Társaság nagydiját, a Becsületrendet és a londoni Royal Society tudományos kitüntetését. 1854-ben kinevezik a Lille-i egyetem dékánjává. Ezen a vidéken a répából erjesztéssel alkoholt állitanak elő: Pasteur ennélfogva foglalkozni kezd az erjedés problémáival. Minthogy a repalé és egyes vizsgált gyümölcslevek számos tisztátalanságot tartalmaznak, Pasteur kisérleti célra egy olyan oldatot készit, mely csak cukrot, ásványi foszfátot és ammóniumsót tartalmaz. Nitrogéntartalmu organikus anyag az oldatban nincs. Ezt az egyszerü táptalajt élesztővel beoltva, gyors erjedés ér el és megdönti azt az elméletet, mely szerint az erjedéshez nitrogéntartalmu organikus anyag feltétlen szükséges. Az egyszerü kisérletben az a legjelentősebb, hogy Pasteur itt először használ mesterséges táptalajt, melyben ismert összetételénél fogva a kémiai változások könnyen megfigyelhetők.

Pasteur bebizonyította, hogy az erjedéshez szükséges fermentumot egy élő organizmus, az élesztőgomba termeli. Miből lesz azonban az élő szervezet? Pasteur előtt sok hive volt az „ősnemzés", a generatio spontanea tanának, amely szerint az apró élőlények, rovarok, férgek a porból, piszokból, szervetlen anyagokból keletkeznek. Pasteur e tétel tarthatatlanságát igen egyszerü módon bizonyította be. Két előzetesen vizgőzzel sterilizált palackot megtöltött erjeszthető folyadékkal. Az egyik palack nyaka igen hosszura volt kihuzva. Néhány nap mulva a közönséges palackban levő folyadék megerjedt, a hosszunyaku palackban azonban változatlan maradt az oldat, mert a levegőben lévő mikroorganizmusok nem juthattak el a folyadékig. Ebből a kisérletből Pasteur arra következtetett, hogy a levegőben szuszpendált por hordja a fermentumot termelő organizmusokat. Ezen a nyomon elindulva, jutott később arra a gondolatra, hogy a kórokozó csirákat is itt keresse.

A „pasztőrizálás" eljárása Pasteur szülőhazájában, Arbois bortermő vidékén született meg. A szőlőgazdák panaszkodtak, hogy boruk gyakran zavarossá, savanyuvá válik. Pasteur vizsgálni kezdte a must erjedését: a normális folyamatnál mikroszkópja alatt élesztőgombákat látott, melyeknek fermentuma katalizálta az erjedési folyamatot. A megzavarosodott borban Pasteur másfajta mikroorganizmusokat látott a mikroszkóp alatt. Rájött, hogy ezt a második erjedést a bor enyhe melegitésével meg lehet akadályozni. Ez az eljárás a bor zamatanyagának nem árt, de a bomlasztó fermentumok keletkezését megakadályozza. A csirák enyhe melegi ással való hatástalanitását nevezzük, mint ismeretes, pasztőrizálásnak. Ugyanekkor vizsgálja az ecetgyártást is és kimutatja, hogy a vegyi folyamat mindig egy gombának, a Mycoderma aceti-nak jelenlétében megy végbe. A bor pasztőrözésénél szerzett tapasztalatait néhány évvel később a sörgyártásnál is hasznositja. Kimutatja, hogy a sör megromlását itt is a másodlagos erjedés okozza, melyet 55—60 C fokra való melegitéssel, majd gyors lehütéssel meg lehet akadályozni.

1873-ban a tudós uj munkaterületet választ. A fermentációval kapcsolatos tanulmányai során gyakran fordult meg agyában a gondolat, hogy mikroszkópikus csirák emberi, állati betegséget is okozhatnak. Pasteurt — a világ szerencséjére — két esemény viszi a kórokozó mikrobák vizsgálatához: elsősorban két leányának halála, akik tifuszban pusztultak el, másodsorban az Orvostudományi Akadémia határozata, mely tagjai közé választja. 1877-ben kezdi meg Joubert társaságában az anthrax-bacillust tanulmányozni. Egy csepp anthraxos vért kilencszer olt át ugy, hogy a végső higitás akkora, mintha az eredeti cseppet a földdel egyenlő térfogatu folyadékban oldotta volna. Pasteurt még ez a higitás sem elégiti ki — sokszor megismétli az átoltást és csak amikor meggyőződik, hogy az utolsó higitás is éppen olyan hatásos nyulakra és tengeri malacokra, mint az első volt, akkor állitja határozottan, hogy a kórokozó az anthrax-bacillus.

Más betegségek más mikrobák következményei — állapitja meg Pasteur. A baromfikolerával kapcsolatos megfigyelése döntő fordulatot hoz az ember- és állatgyógyászatba. Egy megbetegedett csirke véréből izolálja a kórokozót és tenyészetét egészséges csirkékbe oltja át; ezek megbetegszenek és elpusztulnak. Egy alkalommal friss bakteriumtenyészetek helyett régieket használtak az oltáshoz: az állatok ekkor életben maradnak. Pasteur megállapitja, hogy az oltáshoz használt régi tenyészetben élnek a mikrobák, de valamilyen okból nem pusztitják el a csirkéket. Uj tenyészeteket készit és ezekkel beoltja egyrészt az előző kisérletet tulélt, másrészt a még beoltatlan csirkéket. Utóbbiak szabályszerüen megkapják a baromfikolerát és elpusztulnak, mig a régi kulturával előzetesen beoltott és életben maradt csirkék a második, friss, virulens mikróbákkal való oltást is tulélik. Kevésbbé jó megfigyelő elment volna e mellett a tény mellett, de nem igy Pasteur: ő megállapitotta, hogy a régi, elöregedett tenyészettel való oltás megvédte, i m m u n i z á l t a a csirkéket a betegség ellen. Megfigyelésével egyben felfedezett egy uj, rendkivül jelentős módszert a fertőző betegségek megelőzésére. A baktérium tenyészetet gyengitik, hatástalanitják és a gyengitett mikróba nem pusztulást, hanem védelmet ad az állatnak. Pasteur a baromfikolera kórokozójánál kipróbált módszert ezután anthraxnál is alkalmazta. Kitalálta, hogyan lehet olyan anthrax-tenyészetet létrehozni, mely immunizálja az állatot anélkül, hogy beteggé tenné. A normálisnál magasabb hőmérsékleten tenyésztett anthrax-kulturával sikerült a kivánt eredményt elérnie. Vizsgálatait hitetlenkedés fogadta: hogyan is juthatna egy vegyész, orvosi és állatorvosi képesités nélkül, ilyen felfedezésekre? Pasteur nem riad vissza attól a próbától, melyre felhivták 1881 májusában egy tanyán 25 juhot és 6 marhát beoltanak Pasteur vakcinájával, ugyanannyit oltatlanul hagynak. Két hétvel később valamennyi állat megkapja a virulens anthrax-kultura halálos adagját. Két nappal ezután, 1881 junius 2-án óriási tömeg gyülik össze a Pouilly le Fort melletti kis tanyán: tudósok, szenátorok, ujságirók jönnek ide, valamennyien kétkedők. Az eredmény frappáns: a védőoltásban nem részesült állatok mind egy szálig elpusztultak, mig a Pasteur vakcinájával beoltottak vidáman, egészségesen legelésznek.

A baromfikolerát és az anthraxot a sertésorbánc gyógyitása követte, majd Pasteur legnagyobb tette, a veszettség leküzdése következett. Abban az időben a veszettség veszedelmesebb volt, mint ma: rettegett, halálos betegség. Pasteur nem találta meg a kórokozót. (Nem is találhatta, mert a közönséges mikroszkóppal a veszettség virusa nem látható, az elektron-mikroszkóp pedig abban az időben még nem volt felfedezve.) A harcot tehát egy ismeretlen, láthatatlan ellenség ellen kellett folytatni. Száz és száz eredménytelen kisérlet után felfedezte, hogy a veszett kutya agyvelejéből kivett szövetrész szuszpenzióját nyul gerincvelejébe fecskendézve, többszöri átoltás után sikerül egy olyan kórokozót kitenyészteni, melynek virulenciája többé nem fokozható. Ezzel a „fix virus"-sal beoltott nyulak gerincagyát különböző ideig szárítja és a legtovább (13 napig) szárított, tehát legkevésbbé virulens tenyészettel kezdve, egészséges kutyákat beolt naprólnapra fokozatosan virulensebb kórokozókkal, végül pedig egészen friss virussal, anélkül, hogy az állatok a veszettséget megkapnák. Az igy immunizált kutyákat veszett állatokból vett fertőző anyaggal is beoltja, veszett kutyákkal megharaptatja őket: mindennek ellenére a fokozatosan oltott kutyák egészségesek maradnak, immunizálásuk tökéletesen sikerült.

Pasteur élete müvét az koronázta meg, hogy veszettség elleni vakcináját emberi megbetegedés ellen is eredménnyel alkalmazhatja és ezzel sok-sok ezer ember életét menti meg. Pasteur laboratóriuma Mekkája lett azoknak az egész Európából összesereglett szerencsétleneknek, akiket veszett kutya mart meg — irja Fleming.

Néhány évvel Pasteur halála előtt, 1892-ben, 70-ik születésnapját ünnepli a világ. Fleming a Sorbonne-on tartott ünepségből L i s t e r szavait idézi, aki a Royal Society nevében a következőket mondja: „Való-

ban, nincs a világon még egy ember, akinek az orvosi tudomány annyit köszönhetne, mint önnek." Fleming a következőket füzi hozzá: „Ez (Lister beszéde) 53 évvel ezelőtt hangzott el. A megállapitás még ma is igaz, eltekintve attól, hogy Pasteurnak már csak a szelleme van közöttünk."

Ha még ehhez hozzáfüzzük, hogy a baktériumok antagonizmusára, mely végül is a penicillin és más antibiotikumok felfedezésére vezetett, ugyancsak Pasteur mutatott rá 1877-ben (Fleming meg is jegyzi, hogy ha Pasteur ráért volna ezzel foglalkozni, akkor a penicillin már a mult században fel lett volna fedezve), — ha számba vesszük az antiszeptikus és aszeptikus kezelés áldásait, melyeket Lister és a magyar Semmelweiss Pasteur tanitása alapján honositott meg a sebészetben, illetve a szülészetben; végül, ha átgondoljuk, hogy a különböző, Pasteur kutatásai alapján előállitott vakcinák hány százezer ember életét mentették meg, akkor le tudjuk mérni ennek a tudósnak valódi nagyságát. Befejezésül pedig álljanak itt magának Pasteurnak Fleming által idézett szavai:

„Ugylátszik, manapság két ellentétes törvény küzd egymással: az egyik a vérontás és halál törvénye, mely mindig a pusztitás uj eszközeit kutatja és arra kényszeriti a népeket, hogy állandóan harcra készen álljanak — a másik a béke, a munka, az egészség törvénye, ez pedig mindig azokat az eszközöket keresi, amelyekkel az emberiséget megszabadithatja a reá nehezedő csapásoktól. Hogy ezek közül végül is melyik fog győzni, azt csak Isten tudja."

Ez a harc ma is folyik. Reméljük, a béke, a munka, az egészség törvénye fog diadalmaskodni.

Dr. TURI PÁL

A Népjóléti Minisztérium Sajtóosztálya a következő közlemény közzétételét kérte:

„A Gyógyszerész" cimü lap folyó évi julius 31-i számában Somogyi Sándor „Lássunk tisztán" cimü cikkében a többi között ezeket irja:

„A falvak népének gyógyszerre van szüksége és ezt csak állandó gyógyszertárak felállitásával lehet biztositani. A reakciós és fasiszta időkben mereven elzárkóztak uj gyógyszertárak létesitésétől, mert védeni akarták a rendszer kedvenceit, ma meg azért nem sietnek vele, mert a tanácsadók ellentétes tervei között a döntés nem tud megszületni. A falvak népe tehát sok helyen továbbra is nélkülözi a gyógyszert, beteg gyermekek számára késik a segitség. A hivatali apparátust nem inditja meg a községek sürgető és könyörgő szava."

E cikkel kapcsolatban hivatalos helyről a következőket közlik:

— A népjóléti minisztériumba uj gyógyszertárak felállitása iránt 1945. évi január 1-től ezideig mindössze hat község és három gyógyszerész kérelme érkezett be. A gyógyszerellátással kapcsolatos kérelmek, illetve panaszbeadványok kivétel nélkül a meglévő gyógyszertárak gyógyszerkiszolgáltatásának hiányosságait kifogásolják.

Az uj gyógyszerészképzés és a gyakornoki intézmény

Irta: DR. VITEZ ISTVÁN egy. m. tanár

(Befejező közlemény.)

Az viszont természetes, hogy mindezeknek a technikai dolgoknak teljes begyakorlására nincsen elegendő idő az egyetemen. De vajjon van-e egyáltalán olyan pálya, amelyre az egyetemről teljes gyakorlattal lép ki valaki? Nagy gyakorlatra csak az élet ben lehet szert tenni. Az orvos is egyes szakterületére csak 3 vagy többéves gyakorlat után kap szakképesítést s csak akkor lesz teljesen otthon ezen a kis, elszigetelt területen. Vagy a mérnök, ügyvéd, biró, tanár, közhivatalnok mindjárt nagy gyakorlattal kezdi-e pályafutását? Semmiesetre sem. Gyakornokként kezdi s ugy halad előre. Ezért nem tudom megérteni, miért kivánnak kivételképpen éppen a gyógyszerésztől már közvetlenül az oklevél megszerzése pillanatában akkora gyakorlatot, mint senki mástól, holott a gyakorlat megszerzésére az egyetem elvégzése után rendelkezésre áll egy gyakorló év, amely amugy is kötelező. S az észszerüség is azt kivánja, hogy előbb tanuljon meg minden lehetőt a gyógyszerész elméletileg s azután hasznositsa gyakorlatilag. Ilyen módon az egy év gyakorlati idő teljesen elegendő és sokkal eredményesebb, mint a régi kiképzési rendszerben 2 éves gyakorlat.

Itt kapcsolódik be azután a tanító gyógyszerész szerepkörének megváltozása. Ez a szerep az uj kiképzési rendszerben pillanatnyilag kétségtelenül nehezebb, mint korábban volt. A gyakornokként most kikerülő hallgató elméleti tudása ugyanis sokszor nagyobb, mint a tanitóé. Ebből két kellemetlen dolog származik. Az egyik az, hogy a gyakornok fölényben kezdi magát érezni a tanitója fölött és ilyen viszonyban a tanitás nem lehet eredményes. A másik pedig az, hogy a gyakornokban olyan balhiedelem ébredezik, hogy az egyetemen tanult elméleti ismeretek a gyakorlati életben fölöslegesek. Ez magyarázható azzal, hogy a fiatal hallgatónak még nem alakulhatott ki az itélő képessége annyira, hogy dönthessen arról, mi az, amire szüksége lehet az életben. Ez a tény ismét a tanulási készséget fogja csökkeneteni, kivált akkor, ha ez a tudat korán jelentkezik. Igy tehát a gyakornokképzés kétélü fegyverré válik és ennek a feladatnak igen kevés tanitó gyógyszerész felelhet meg tökéletesen. Mindenesetre sokkal kevesebb, mint amennyi a gyakornokok száma.

Egyébként elgondolkoztatóan érdekes megfigyelést tehetünk, ha végigpillantunk a gyógyszerészet fejlődésének történetén. Utalok itt MELLY professzor kitünő tanulmányára (Magy. Gyógysz. Tud. Társ. Értesitője, 1947. 3—4. sz. 65. lap), amely szembeszökően mutatja a fejtörés egyenes utját Pisztán történelmi alapon. Ebből a tanulmányból kiviláglik, hogy 1772 óta, amikor az orvos és gyógyszerész hivatása akadémiai vonalon is elkülönült egymástól, a gyakornoki idő és gyakornoki tanfolyam jelentősége mindinkább csökkent, az egyetemi kiképzés pedig állandóan fokozódott. Az 1774. évi szabályzat még csak egy éves egyetemi tanfolyamot irt elő s a mestervizsga tárgyai: botanika, gyógyszerismeret, gyógyszerészchémia és gyógyszerkészitési gyakorlat voltak. — 1850-ben a gyógyszerészeket még az iparosok közé sorolta a rendelet s a gyógyszerészetét magát a kereskedelmi tárcához csatolták. Az 1851—52-ben életbe lépett uj tanulmányi rend a gimnázium 4 osztályának elvégzését (elsőosztályu érdemjegyekkel) irta elő alapfeltételül. A tanonci oklevél megszerzéséhez pedig 2 év gyakorlat volt szükséges. Majd később a 35.985/1892. V. K. M. számu rendelet ugy szabályozta a gyakornoki időt, hogy akik a gimnázium 6 osztályát végezték el, azoknak 3 évet, akik érettségivel léptek a gyógyszerészi pályára, azoknak pedig csak 2 évet kellett gyakornoki minőségben eltölteniök. Ugyanakkor kötelező gyakornoki tanfolyamokat létesitettek Budapesten és Kolozsvárt. A tanfolyam végén kapott bizonyitvány képesitette azután a jelöltet az egyetemi tanulmányokra, amely 6 évig tartott.

A 105.597/1912. és a 112.745/1914. V. K. M. sz. rendeletekkel létrehivott kiképzési rendszer már ismeretes: érettségi után (latinból is) 2 évi gyakornoki idő és ezt követően 2 éves egyetemi tanfolyam, majd 3 éves gyakorlat után approbatio. Végül az ujrendszerü kiképzés lépett életbe a 32.900/1940. V. K. M. sz. rendelettel, amely a gyakornoki időt 1 évre mérsékelte, hasonlóképpen a gyakorló évet is. A régi gyakornoki tanfolyam és az approbatiós vizsga tárgyait pedig a 4 éves egyetemi kiképzésbe illesztette be. Ilyenmódon a gyakornok idő tanulmányi tekintetben végleg elvesztette jelentőségét, mert már csak pusztán primitiv technikai dolgok ismertetésére szoritkozhatik.

És most lássuk, mi történnék akkor, ha a gyakornoki időt a gyakorlati évnek vennők s a friss diplomás gyógyszerész kerülne gyakornokként a patikába? Az első napokban mindenesetre kissé szokatlanul érezné magát, éppugy, mint bármely más pályát kezdő gyakornok. Ez az állapot azonban hamarosan megszünnék, mert a legkorszerübb elméleti és alapvető gyakorlati tudást vinné magával s itt valóban csak a begyakorlás technikai hiányát kellene már pótolnia. Ez pedig minden pályával közös vonás és ezen keresztül is megy mindenki. Nem vitás, hogy az ilyen gyakornok a kezdeti nehézségeket — az egyéni adottságok szerint — néhány hét alatt könnyen le tudja birni és igy sokkal rövidebb idő alatt válik hasznothajtó alkalmazottá, mint bármely más gyakornoki rendszer esetén és igy megszünnék a patikák részéről tapasztalt huzódozás is a gyakornokoktól. Hiszen ha nincsen vizsgagondja már, akkor nyugodtan és lelkesebben fekszik neki a gyakorlásnak, mert a gyakorlati tudás megszerzése most már kialakuló anyagi bázisát is érinti. Lehet azonban, hogy az ilyen tipusu gyakornoknak többet kell fizetni, de a tulajdonos részéről ez a látszólagos többkiadás bőven kamatozik a munka minőségében és mennyiségében is.

Másik rendkivüli nagyjelentőségü eredménye lenne ennek a rendszernek az, hogy bizonyos fokig megoldaná a továbbképzést is. Persze itt csak azokra a gyógyszerészekre gondolhatni, akik természetüknél fogva hajlamosak a haladásra és tanulásra. Az uj kiképzésü oklevéles gyakornokok magukkal vive, mintegy házhoz szállitják a több tudást és abban részesithetik az elmaradottabb kartársakat is. Nagy előnyt jelentene ez főleg abból a szempontból, hogy a tanulnivágyó, szerényebb anyagi körülmények közt, vidéken élő gyógyszerésznek, mégpedig tulajdonosnak és alkalmazottnak egyaránt, alkalma nyilnék ujabb ismeretanyag megszerzésére anélkül, hogy Budapesten, vagy más városban rendezett továbbképző tanfolyamon kellene résztvennie.

Nem lehet eléggé hangsulyozni az e rendszerből adódó ama előnyt sem, hogy az egész kiképzés még 1 évvel, összesen tehát 2 évvel megrövidülne, a régi rendszerhez képest. A kultura károsító hatása szociálishygienés tekintetben éppen abban jelentkezik, hogy az egyes pályákra történő kiképzés időtartama igen hosszu. Ez a késői házasságokat, ez pedig a születések számának csökkenését vonja maga után. Végeredményben a nemzet törzsének elsatnyulását, pusztulását idézi elő, ami ellen védekeznünk mindennél fontosabb, ha egyáltalán élni akarunk.

Megváltozik a tanitó gyógyszerész szerepe abban a tekintetben is, hogy a gyakornokot most már nem laikusként érzi maga mellett, hanem magával egyenrangu szakembert lát benne, aki elméleti téren már megfelelő itélőképességgel rendelkezik. A különbség kettőjük között csak annyi, hogy a gyakornoknak még nincs teljes gyakorlata. Igy a tanitónak bizonyos vonatkozásban könnyebb a dolga, mint régebben volt, természetesen azok a primitiv foglalkoztatások (seprés, törölgetés stb.), amelyekre régebben oly nagy sulyt fektettek és amelyekre laikus gyakornok esetében még talán szükség is lehetett, most már elmaradnak. Igy pl. az üvegnemüek szakszerü tisztogatását is sokkal alaposabban megtanulta már a gyakornok a chemiai laboratóriumokban, mint ahogy azt egyes patikákban végzik. Igy tehát in medias res kezdődhetik a patikai munka, fölösleges időveszteség nélkül. Bár sokan azt vallják, hogy e munkánkkal a tisztaságra és rendre akarjuk szoktatni a gyakornokokat. E tekintetben azonban az a tapasztalat, hogy vannak rend- és tisztaságszerető és vannak rendetlen emberek és az utóbbiakat öreg napjaikig sem lehet rászoktatni a tisztaságra és rendre. Pontosan ugyanez a helyzet a „Blickdiagnozis" (chemiai anyagok és galenusi készitmények felismerése ránézéssel) tekintetében is. Egyes gyógyszerészek-nek ehhez van érzékük, másoknak nincs és erre semmi módon sem lehet megtanitani valakit. Erre születni kell.

A gyakornoki rendszer fenntartása érdekében még azt a lényegileg pontosan körül nem irt érvet szokták felhozni — s ennek döntő jelentőséget tulajdonitanak — hogy a gyógyszerésznek gyakornok korában kell megtanulnia „a bánásmódot a közönséggel". Több izben kérdeztem meg gyakorló gyógyszerészeket, hogy voltaképpen mit is értenek e tevékenység alatt? Érdekes módon egyetlen esetben sem kaptam olyan választ, amely valamely komoly és pontosan körülhatárolt különleges magatartást jelölt volna meg és amelynek megszerzése hosszu gyakorlatot igényelt volna. Egészen természetes, hogy a gyógyszerésznek mindenkivel szemben legelsősorban emberies magatartást kell tanusitani, nemcsak azért, mert erre kötelezi képzettsége, tanultsága, müveltsége és hivatása, hanem azért is, mert azt kivánja a gyógyszertárnak tagadhatatlanul meglévő üzleti vonatkozása is. Mindenkinek joga van ugyanis bármely gyógyszertárban megvásárolnia a szükséges gyógyszereket, s mindenki inkább azt a gyógyszertárat keresi fel, ahol a gyógyszerész rokonszenvesebb, vagyis előzékeny és udvarias a jó izlés határain belül és mindezeken kivül az esetlegesen felmerült szakkérdésekre okosabban, tárgyilagosabban és szakszerübben tud felelni. A közönség mást nem is kivánhat a gyógyszerésztől. Hogy vannak olyan gyógyszerészek, akik ügyesebben tudnak „eladni", mint mások, az kétségtelen, de szerény nézetem szerint a gyógyszerésznek nem ez az elsőrendü hivatása, hanem a gyógyszer pontos és helyes elkészitése. Az eladás müvészetét ráér később is megtanulni, ha ehhez egyáltalán van érzéke, mert ez a képesség nem annyira szerzett, mint inkább veleszületett. Vannak kiválóan képzett, de „rossz eladó" gyógyszerészek és viszont. Ezek ilyenek is maradnak. A tapasztalat viszont azt bizonyitja, hogy szivesebben keresik fel a betegek a komoly és jó szakember hirében álló gyógyszerészt, mint azt, akitől az a véleményük, hogy inkább csak az eladás a céljuk. És valljuk be, az eladás müvészetének egyik tényezője — mint minden kereskedelmi ténykedésben — a meggyőzés és rábeszélés. Ezt valóban müvészi tökélyig lehet fokozni. Ennek azonban a gyógyszertárban nem volna szabad, hogy létjogosultsága legyen, mert ha ez a rábeszélés történetesen gyógyszerre vonatkozik, akkor ez már kuruzslás, amit a törvény tilt, ha pedig kézeladási, pipere vagy hasonló cikkre vonatkozik, akkor viszont a

Kochmeister Frigyes Utódai
gyógyárunagykereskedés
Ismét a békebeli felkészültségével áll
b. vevői rendelkezésére
Budapest, V., Gr. Klebelsberg-u. 6
Telefon: 120—356, 120—615
Távirati cim: Pharmochemia Budapest

gyógyszerésztől messzebb álló kereskedői tevékenység. És éppen ebben találom, hogy az utóbbi évtizedekben a nagyközönség a gyógyszertárat inkább kereskedésnek látta, mint közegészségügyi intézménynek. Így azután a gyógyszertár tudományos jellege megszünvén, vagy legjobb esetben nagymértékben csökkenvén, az egész gyógyszerészet kifelé és befelé is igen nagyot zuhant tekintélyben, társadalmi súlyában és szellemi, tudományos téren is. Végeredményben ez volt az egyenes út, amely a tudománytól a pénz felé vezetett. Az egyetemek és a gyógyszerésztársadalom komolyabb és józanabb részének a felfogásával ez az út azonban nem esik egybe, mert az egész ujrendszerü kiképzés abból a célból született meg, hogy a gyógyszerész nagyobb tudományos felkészültségü szakember legyen, nem csak ügyesebb kereskedő.

Ami már most a dolog lényegét illeti, az átlagos müveltségü okleveles gyakornok is feltétlenül rendelkezik annyi intelligenciával, hogy a kellő magatartásra, viselkedésre vonatkozó utasításokat, ha egyszeri hallásra nem is, de kétszeri figyelmeztetésre már megjegyzi. A társadalmi érintkezés alapvető szabályait is bizonnyal ismeri már annyira, hogy az első napok természetes elfogódottsága elmultával az udvarias és előzékeny viselkedés" nem okozhat számára különös gondot. Ha ezek a tulajdonságok alaptermészetéből hiányoznak, saját érdekéből is rá fog kényszerülni, hogy embertársaival szemben mindig emberies, megértő és fegyelmezett magatartást tanusitson. Ez a szabály nem a gyógyszertárban dolgozó gyógyszerész kiváltsága, hanem minden tanult emberre kötelező erejü.

Végeredményben azt mondhatjuk, hogy az uj kiképzési rendszer tulajdonképpen a haladás irányába van beállitva, de csak félig. Elméleti téren — miként az első végzett évfolyam vizsgáiból ez megállapitható volt — be is váltotta a hozzáfüzött reményeket. Gyakorlati téren azonban nem halad a kiképzés a korszerü elméleti kiképzéssel párhuzamosan, mivel a maradi gyakornoki intézményt nem küszöbölte ki. Ennek kora pedig már lejárt, még akkor is, ha ideig-óráig erőszakosan fenn is tartják. A gyakornoki ismeretanyagot lényegileg már átvette az egyetem akkor, amikor a recepturai és galenusi előadásokat és gyakorlatokat beiktatta tanrendjébe és ezekből a tárgyakból gyakorlati és elméleti szigorlatot irt elő. Hasonló célból ugyanezek közt az egyetemi kötelező előadások és vizsgák közöt szerepelnek „a kereskedelmi ismeretek", a „jogszabályok" cimü kollegiumok és még más kiegészitő tárgyak is, amelyek a régi kiképzési rendszerben mind a gyakornoki tanfolyam és az approbatiós vizsga vizsgaanyagába tartoznak. Az uj kiképzést megalkotó szabályrendelet gondoskodott a begyakorlásról is, amikor előirta, hogy az okleveles gyógyszerésznek egy éven át kell gyakorlatot folytatnia, hogy teljesjogu gyógyszerésszé váljék. Miért kell tehát ilyen meddő intézménynek fennállnia, amikor mindazokat az ismeretanyagokat, amelyeknek megszerzése adta meg korábban a gyakornoki intézmény létjogát, jobban, részletesebben és alaposabban tanitják az egyetemen és a hallgatók vizsgáznak is belőle? Kinek az érdeke ez? Kire származik ebből haszon? Amint kifejtettem, a gyakornokra semmi esetre sem s épp ugy nem a gyógyszertárra, sem pedig az egyetemre. A gyakornoki intézmény ilyen módon már csak feleslegessé vált, az egyetemi kiképzés folytonosságát és folyamatosságát megszakitó, akadályozó, üres, roskadozó váz. Amikor a gyakorlati- és szellemtudományi téren és az egész országban minden tekintetben megkezdődik az ujjáépités, az ujjáéledő gyógyszerészből se sajnáljuk eltávolitani a maga idejében pótolhatatlan szolgálatot tett, de ma már korhadó, rozoga grendákat, hogy ennek helyén is a haladás korszerü szelleme vegye át az irányitást.

Lényegesen csökkentik az egyetemi hallgatók számát

A budapesti és vidéki egyetemeken az 1947—48-as tanév kezdetén nagy mértékben csökkentik a hallgatók számát. Ennek a rendelkezésnek azonban természetesen nincs semmi politikai vonatkozása és nem irányul egyetlen vallási vagy származási kisebbség ellen sem. Igy az előző éveknél lényegesen kevesebb lesz az egyetemi hallgatók létszáma.

Eszerint a budapesti Tudományegyetem orvosi karára 160 hallgató vehető fel. (Tavaly több mint 600, előző évben több mint 1200 hallgatója volt az orvostudományi karnak.) A különböző vidéki egyetemek egyenként 80—80 hallgatót vehetnek fel az orvosi fakultásra.

A Müegyetem általános mérnöki karára 200, épitészmérnöki karára 80, gépészmérnöki karára 300, a vegyészmérnöki karra 40, erdőmérnöknek 60, bánya- és kohómérnöknek 54 hallgató vehető fel. A hallgatók száma eddig ezeken a karokon is lényegesen nagyobb volt. A budapesti Tudományegyetemen a vegyészeti karra 60, a gyógyszerészeti karra szintén 60 hallgató vehető fel. A szegedi egyetemen 40 vegyészt és 35 gyógyszerészt vehetnek fel. (Tavaly többszázan tanultak ezeken a karokon.) A Testnevelési Főiskolára 50 hallgató vehető fel.

Uj gyógyszer Németországban a tuberkulózis ellen

A német orvosok élénk érdeklődéssel tekintenek a peteosthor elnevezésü uj gümőkór elleni gyógyszer kipróbálása elé. A megszálló angol és amerikai szakorvosok is osztják ezt az érdeklődést, bár egyelőre kételkednek a kilátások sikere tekintetében.

Az uj szérum felfedezője Paul Troch, a Weser-völgyben fekvő Bád Pyrmand tuberkulóziskórházának vezetője. Kisérletei még az első világháboru utáni évekre nyulnak vissza. Troch szerint a peteosthor hatásosan öli a gümőkór csiráit, amelyeknek növekedését 24 óra alatt megállitja és 72 óra alatt meg is öli. Mesterségesen megfertőzött tengerinyulak véráramába vagy izmaiba való befecskendezés néhány nap alatt megállitotta a betegség elterjedését. A kórházban ápolt betegek közül is sokat meggyógyitott Troch a peteosthorral. Ami a tüdővész gyógyitását illeti, maga Troch is óvatosan nyilatkozik, mig a szakorvosok a legnagyobb óvatosságra intenek, mert még többévi kutatásra és kisérletezésre van szükség. A peteosthor egyébként rádióaktiv thorium elemeket tartalmaz.

A magyar gyógyszerészet fejlődése a kiegyezés korától a századfordulóig

Irta: DR. BÁNYAI KÁROLY

Gyógyszerészdoktori értekezés a budapesti Egyetemi Gyógyszerészeti Intézetből
Igazgató: *Dr. Mozsonyi Sándor* egy. ny. r. tanár

(Szemelvények)

A gyógyszertár tulajdonosi egyesület vérmes reményeit alaposan lehütötte saját jogtanácsosának véleménye:

„A közgyülés idevágó határozata folytán a jogtanácsos irásbeli jelentést tett arról, hogy mi módon lenne eszközlendő, miként ezen üzleti és házszabályzat kötelező erőre emeltessék, s a főnök és személyzete közötti perek esetében annak határozmányai a biróság által is ilyenül elismertessenek.

A jogtanácsos eme jelentésében kiemeli, hogy amig a kereskedőkre és iparosokra nézve különös törvények által lettek szabályozva az ily felmerülő kérdések, addig a gyógyszerészekre nézve ily jogviszony csaknem egészen szabályozatlanul maradt.

A közegészségügyi törvény 125. §-a világosan rendeli, hogy a viszony a gyógyszerész főnök között és a személyzet közt magánszerződés utján állapitható meg. Ebből pedig az következik, hogy azon szabályzatot, melyet e részben az egylet kidolgozott, még a miniszter sem teheti kötelezővé oly értelemben, hogy felmerülő peres esetekben a biró a szerint itéljen.

A közgyülés által kijelölt célt azonban teljesen el lehet érni az által, ha a főnök valahányszor szerződtet valakit a gyógyszertárba, a felveendő egyénnel közli a nyomtatott szabályzatot, s azt vele, mint egyességileg elfogadottat aláiratja. Ily módon a főnök és alkalmazottja közt szóbeli szerződés létesül, amelynél fogva a szolgálati viszony tekintetében a nyomtatott üzleti és házszabályzat mindkét részre nézve kötelezőnek elismertetik, s azon következménye van, hogy a biró per esetén is csak ezen szabályzatban foglalt határozmányok szerint hozhatja meg az itéletet." (Gy. K. 1886. 779.)

Az üzlet és házszabályzattal szoros összefüggésben az országos egylet egységes minősitvényi lap bevezetését határozta el. Ennek szövege a következő:

„*Gyógyszerészi minősitvény.* A „Magyarországi gyógyszerész egylet" 1884-ik évi közgyülési határozatából. — 1. Születés helye, kora, vallása, nemzetisége? — 2. Hány gymnasiumi osztályt, hol és minő sikerrel végzett? — 3. Gyakornoki helye és ideje, tanitó főnök neve? — 4. Segédként müködött, hol, kiknél? — Mely év, hó, naptól, mely év, hó napig? — 5. Oklevelet nyert, hol, mikor? — 6. Mint okleveles müködött, hol, kiknél? — Mely év, hó, naptól, mely év, hó, napig? — 7. Jelenlegi állomása, hol, kiknél? — 8. Mely nyelveket beszél? — 9. Nincsenek-e testi vagy érzéki hiányai, esetleg mik azok? — 10. Állapota nős, vagy nőtlen? — 11. Katonai kötelezettsége? milv állapotban van — 12. Arckép is — ha lehetséges — melléklendő. Kelt — — — — — 188 — hó — — — napján. Ajánlkozó név aláirása.

Ezen minősitvényi lap, mint a Magyarországi Gyógyszerészegylet szabályzata, a segéd urak által minden egyes ajánlkozás alkalmával használandó és minden rovatban betöltendő. Elfogadás esetén e minősitvény a főnök által megtartandó, ellen esetben visszaküldendő.

A fenti rovatok valamelyikének a valósággal nem egyező kitöltése esetén, elfogadott ál-

TÖRÖK-LABOR
gyógyárunagykereskedés és vegyészeti gyár rt.
BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCA 12.
Ismét régi pontossággal szállitja
a gyógyszertárak szükségleteit.
SÜRGÖNYCIM: DROGTÖRÖK BUDAPEST — TELEFON: *225—460

lomásától minden kártérítés nélkül rögtön elbocsájtható.

A főnök és segéd közötti viszonyra nézve, ha előbbi elfogadáskor nem nyilatkozott a „Magyarországi Gyógyszerészegylet" által 1879. november havában kiadott „Gyógyszerészi üzlet és házszabályzat" az irányadó."

Ezeknek az iratoknak pusztán a hangjából is, a tartalmat nem is tekintve, következtetést vonhatunk arra a szellemre, mely ezekben az időkben a „főnököket" alkalmazottaikkal szemben eltöltötte.

A FIZETÉS

Miután az 1876:XIV. tc. a gyógyszerészalkalmazottak munkafeltételeit magánmegállapodásra bizta, a fizetés kizárólag a kereslet-kínálat törvényéhez igazodott. A szaklapok álláshirdetési rovatából (a Gyógyszerészsegédi állomások) 1862-től kezdve kapunk tájékoztatást a fizetési viszonyokról. Az 1862. január 2-án megindult Gyógyszerészi Hetilapban az első állomáshirdetések a január 16-i 3 számban jelennek meg. Eszerint: A) Okleveles segéd kerestetik: Aradra, mindenneli ellátás és 24 o. é. ft. havi díjjal. Alkalmas egyénnél a fizetés meg is javittatik. (Marosvásárhelyre és Szegedre ugyanilyen feltételekkel.) Ez utóbbinál utazási költségre 10 o. é. ft-ot is ajánlanak.

B) Nen okleveles segéd kivántatik: Rózsahegyre 12—14 o. é. ft. havi díj- és egész ellátással. Hajduböszörményre 16 ft, Lugosra mindenneli ellátás és 20 o. é. ft havi fizetéssel.

Még ugyanabban az évben olvassuk, hogy Temesvárott Pecher János ur (aki 1874-ben a szentpétervári kongresszuson képviselte a magyar egyesületet) 25 ft. havi dijat fizet egész ellátással; általában 20—25 ft. a fizetés ez évben, teljes ellátás mellett. Természetesen az osztrák értékü forint vásárlóereje ekkor még magasabb, mint a későbbi évtizedekben. Az olasz és porosz hadjárat, valamint a Bosznia okkupálásával kapcsolatos hadmüveletek az osztrák pénzt megingatták, az árszinvonal lényegesen emelkedett, ami a gyógyszerárak 20 százalékos emelését is maga után vonta (1869). Lassankint a fizetések is felfelé kusztak. 1880-ban Zlinszky József Sátoraljaujhelyen teljes ellátással és havi 30—32 forinttal keres oklevelest. Gázer Sándor Tapolcán ellátás nélkül 40—42 forintot ajánl Nála az ajánlkozók részéről a vallás is felemlitendő. (Istóczy és Verhovay már müködnek.) Gondnoknak valamivel többet fizetnek. Kunszentmártonban özv. Bárány Antalné gyógyszertárába gondnok kerestetik 35—40 frt havibér, egész ellátással. 1885-ben Fridély Ödön urnál Mezőkövesden a fizetés 30 forint és ellátás, ugyanennyi Kirchner Mihály urnál Komáromban. Pacsu Döme urnál Nagykikindán csak 30 forint, mig Dávid Gyula ur Eszéken tanasztalt nem oklevelesnek 20 forintot fizet teljes ellátással. Schaeffer Adolf ur Aradon tanasztalt nem oklevelesnek ellátás nélkül havi 50 forintot fizet.

Az 1892. évben megkezdődött valutarendezés megkétszerezi az árszinvonalat, a fizetések is fokozatosan emelkedni kezdenek.

1895-ben a Gyógyszerészi Közlönyben a következő állomáshirdetést olvassuk: „Munkás Ferenczy Gyula urnál: bel azonnal. Évi dij 1.000 forint. Egy év mulva javitás. Nőtlen, keresztény, recentárius urat óhajt, ki m. német és szláv nyelveket birja. Heti kimenő 1 és fél nap. Minősitvény nélküli ajánlatot nem vesz figyelembe." 1896. elején a bajusznedrőt gyártó Bovkó Tiszaujlakon havi 60 forintot és teljes ellátást fizet. 1897. elején Óbecsén és Diósgyőrött teljes ellátás mellett 50 frt volt az okleveles gyógyszerész havi fizetése. (Félegyházán Lorbeer Vilmos 50—60 ft. havi dijjal és ellátással keres alkalmazottat. 1899 októberében már 60—65 forintt fizetést kinálnak, de még igy is nehezen lehet alkalmazottat kapni. 1900-ban Miskolcon Baruch Gyulánál a hazetés ellátással 100—120 korona ellátás nélkül már több helyen fizetnek 160—180 koronát.

A koronaszámitásra való általános áttéréssel a fizetések szinvonala nem emelkedett. Miután egy forint 2 koronával volt egyenlő, a forintfizetést kettővel megszorozva adták ki koronában, holott az uj valuta általános drágulást hozott. Ipari kapacitásunk fokozatos növekedése nem azzal az eredménnyel járt amivel másutt, nem csökkentette az életnivó költségeit, hanem ellenkezően, felemelte. Ennek magyarázata kétségtelenül az, hogy a feudális,

Áfonya bor
Asthmolysin inj.
Posterisan kúp
Posterisan kenőcs
Alsol crém
Tinct. Ferri Athenstaedt
cum et sine ars.

nagykereskedőknél korlátlan mennyiségben kapható!

az ipari és banktőkét semmi sem korlátozta, a hatalmi eszközökkel kezükben korlátlanul uralták a gazdasági helyzetet. Az agrárolló olyan tágra nyilt, hogy csak a hatalom vak urai nem vették észre az árak és a megélhetés között tátongó ijesztő szakadékot. Rendőrminisztereink azonban a helyükön voltak és minden szociális megmozdulást csirájában fojtottak el.

A székesfővárosi gyógyszerészalkalmazottak fizetéséről alig találunk adatot és szaklapokban, a pesti állomásokat nem álláshirdetés utján töltötték be, hanem leggyakrabban a kávéházi pincérek utján (Muzeum kávéház). Pesten a fizetés a század elején 180—200 korona körül mozgott.

NAPI 16 ÓRÁS MUNKAIDŐ

A munkáért járó fizetés nagyságát mérlegelve, a megélhetési tényezők mellett elsősorban a munkaidő tartalmát kell tekintetbe venni. A mult század utolsó évtizedeiben a gyógyszerészalkalmazottak munkaideje napi 16 óra volt, de egyes helyeken 18 órára is felment.

Erre, valamint általában a korabeli szociális viszonyokra rávilágit Incze Kálmán abrudbányai gyógyszerészsegéd levele, melyben igy ir:

„A főnök és segédei közti viszálykodásnak rendesen az a szomoru következménye, hogy a segéd bármely percben faképnél hagyja a főnököt, s néha félévig sem konditióskodik, vagy pedig a főnök adja ki minden kisebb vétség miatt az utat a segédnek, ki aztán a méltatlan bánásmódtól észre térve, még makacsabb ellenállásra ragadtatja magát.

A segédhiánynak másik okát a 16 órai, sőt még ennél is több munkaidőben találom, amennyiben a munkától tulcsigázott segéd nem képes (nagyobb gyógyszertárban) reggeli öt óráig este 10 óráig, gyógyszertárzárásig, sőt még azután is 1—2 órán keresztül laboratiót végezni, mely szokás különben igen sok főnöknél divatban van." (Gy. K. 1893, 532.)

A nehéz megélhetési helyzet és a krudélis szolgálati feltételek igen nagy elkeseredést szültek az alkalmazott gyógyszerészek körében. Szervezkedni kezdtek és helyzetük javitására mozgalmat inditottak.

A mozgalom támogatásra talált a napisajtóban is, bár az akkori „segédek" a főnöki karral szemben — nyilván félelmükben — tagadni igyekeztek, hogy a sajtóközleményekhez valami közül volna. Az egyik, a „Szabad Szó" c. fővárosi napilap 1893. nov. 16-i számában megjelent „Okleveles páriák" cimü cikkhez egy vidéki gyógyszerész rektifikáló nyilatkozatot küldött be, amelyben elismerte ugyan, hogy egyes helyeken a munkaidő napi 18 óra, csak azt jegyezte meg, hogy „ez a hosszu munkaidő igen kényelmesen telik el, mert a segédurak többnyire kedélyesen cigarettáznak és pipálgatnak a gyógyszertár helyiségeiben." Amig a cikkiró Környei Béla aknasziatinai gyógyszerész ilyen kedélyesnek állitotta be a „segédek" helyzetét, addig az egykoru napisajtóban megjelent közleményekből pontosabb képet kapunk a „segédi" kar akkori helyzetéről. A „Szabad Szó" 1893. évi 189. számából megtudjuk, hogy vannak olyan segédek is, akik 25—30 frt havi fizetést kapnak ellátás mellett. „A lakást" — irja a lap — „5 forintba számitom, ennyiért mindenütt kap egy hónapos ágyat, mert a „lakás", amit a gyógyszerészsegédek „élveznek" tulajdonképen csak hónapos ágy. Az ellátást számitom 25 forintba. „Össze-vissza tehát a segéd fizetése: 55—60 forint, vagy, ha 40 forintot kap ellátáson és lakáson kivül, 70 forint. Sziveskedjék Környei ur elmenni akármelyik fővárosi gyárba, ott megtudhatja, hogy a napszámosok is megkeresnek havonkint 40—50 forintot. Pedig azoknak a napszámosoknak okleveluk nincsen. Csak 10 órát dolgoznak naponkint, nem pedig 16-ot. Éjjeli munkát nem végeznek, ha végeznek, külön órapénzt kapnak. Hát azt hiszem kissé merész állitás volna, hogy a gyógyszerészsegédek helyzete fényes. Az is el van mondva az ellennyilatkozatban, hogy a „gyógyszertártulajdonos valóságos rabja a segédeknek". — No hát erre nézve hadd mondok el egy példát:

„Néhány évvel ezelőtt a budapesti gyógyszerészsegédek kört akartak alakitani. Engedélyt kértek erre a főnökeiktől. És a főnökök nagylelküen meg is engedték a dolgot, de csak azzal a kikötéssel, hogy a segédek abban a körben semmiféle mozgalmat nem inditanak helyzetük javitására. Ezért aztán a kör alakitása el is maradt."

MEDICINA
GYÓGYSZERÁRUNAGYKERESKEDÉS KFT.
BUDAPEST, VI.,
HAJÓS UCCA 32
TELEFON: 120—261
Ismét a leggyorsabban és a legpontosabban és csak gyógyszertárak részére szállit.
TELEFON: 127—401

Csere-bere

KÍNÁL:

Ac. diaethylbarb.
Methylendiamin
Ferrum phosphoricum oxydatum
Ferrum albuminatum
Ferrum peptonatum siccum
Crocus
Alpha eucain
Desoform
Extr. ratanh.
Extr. barb.
Semen Strophant
Strophant. semin. pulvis.
Extr. stigm. maid.
Extr. hamamelidis fluid.
Amphotropin pulv.
Piperazin
Chloreton
Epicarinum pur.
Acid. chromicum
Tussol
Europhen
Aristochin
Orphol
Kal. citricum
Tannismuth
Plumbum jodatum
Eucupin
Necaron
Diplosal; Maretin

KERES:

Amidazophen
Azophen
Plumb. aceticum
Acid. salicyl.
Natr. benzoic.
Atophan
Phenochinol. methylcarb

Adalékok a Winkler-emlékkönyvhöz

A természet nagylelkűsége.

Volt egy hallgató az egyetemen, akinek az egyik lába rövidebb volt a másiknál. Ez nagyon idegesítette dr. Winkler professzor urat, mert hol le, hol fel kellett rá néznie, aszerint, hogy melyik lábára állt. Nem haragudott rá, sőt őszinte részvéttel volt iránta, de ez a változó magassága láthatóan izgatta.

Egyszer ez a hallgató elkésve érkezett az órájára és leszállva majd felemelkedve, besántikált a padba. A professzor ur le-följáró tekintetével követte bukdácsolását, de már nem birta ki megjegyzés nélkül:

— Csodálatos a természet nagylelkűsége! A vak embernek kápótlásul nagyon érzékennyé fejleszti tapintásérzékét! A süketnek élesíti a látását! Akinek az egyik lába rövidebb, hosszabbá teszi a másikat!

Dr. Winkler Lajos, mint gondos gazda.

Nagy és komoly, az egész tudományos világ által elismert tudósunk volt dr. Winkler Lajos, a szerves chemia professzora és mint ilyen, nagyon kényes volt müszereire, melyek precizitása nélkül el sem végezhette volna nagy horderejü kisérleteit.

Egy nagyon érzékeny analitikai mérlegre volt szüksége. Irt hát a kultuszminisztériumnak, hogy ilyen meg ilyen gyártmányu és számu mérleget rendeljenek az intézet számára.

Telt-mult az idő, egyszercsak megjelent egy kevésbbé ismert cég ügynöke a megrendelt analitikai mérleggel, hogy ott hagyja kipróbálásra.

Egy hét mulva jelentkezik az emberünk a próba eredménye iránt érdeklődve.

— Hát kérem, nem az igazi, amire nekem szükségem lenne ... — mondja a professzor ur.

— Csodálkozom rajta, mert ez a mérleg öt tizedesig biztos eredményt ad! — igy az ügynök.

— Hát igen, az tagadhatatlan, hogy az ötödik tizedes tényleg pontos volt, de a második az bizony tévesnek bizonyult ...

*

Tatarozni kellett az egyetemi előadótermet, mert már nagyon potyogott a vakolat és a Professzor ur már nem volt hajlandó tovább rá is vállalni az ő szeretett „patikusainak" a testi épségét. Ismét irt hát a kultuszba és jelentette, hogy intézete javitásra szorul, mégpedig sürgősen, mert a menyezet már a hallgatóság fejére kivánkozik.

Jó nagy idő mulva megjelent egy szakember a minisztériumból, hogy megszemlélje a teendőket és alapos körültekintés után ezzel fordult Winkler professzorhoz:

— Mikor takaritottak itt utoljára?

— Nem régen kérem, nem régen kérem! Miért tetszik ezt kérdezni kérem, tisztelt ur?

— Mert a plafonon egy akkora pókhálót látok, hogy akár harcsáfa is lehetne vele halászni! — mondja gunyosan a szakember.

— A kérem, tisztelt ur, ahhoz nem lehet hozzányulni! Isten őrizzen meg attól! Az tartja a menyezetet ... *K. Gy.*

HIREK

Az M. M. Sz. Sz. Gyógyszerész Szakosztálya *panasszal fordult a polgármesterhez, hogy egyes gyógyszertárakban a tulajdonos nem szakképzett felesége, illetőleg a technikai személyzet végez gyógyszerészi munkát. A polgármester most elrendelte a gyógyszertárak felülvizsgálását abból a szempontból, vajjon valóban képesitett gyógyszerészek dolgoznak-e a patikákban.*

Halálozások. Winter Nándor budapesti gyógyszerész hete aug. hó 10-én hosszas szenvedés után meghalt.

dr. Makray László gyógyszerész, f. hó 27-én, 74 éves korában, Baján elhunyt.

özv. Berkes Arminné f. hó 12-én, 78 éves korában elhunyt. Az elhunytban **Erdélyi Dezsőné szül. Berkes Rózsi** édesanyját vesztette el. Temetése nagy részvét mellett f. hó 14-én ment végbe.

Gyakornoktartási engedélyek. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a népjóléti miniszterrel egyetértve, az egyetemi gyógyszerészképzésről szóló 32 900/1940. V. K. M. számu rendelet 6. §-a és a gyógyszerészgyakornoki gyakorlat szabályozásáról szóló 9.130/1943. V. K. M. számu rendelet 3. §-a alapján az alább felsorolt gyógyszertárvezetőket gyógyszerészgyakornok tartására feljogositotta: dr. Kálmán László, Ferdinánd gyógyszertár, Bpest, V., Váci-ut 34. — Halász Béla, Bpest, Aranyszarv gyógyszertár, VIII., Rákóczi-ut 32. — Radimetzky Antal, Rákospalota, Mátyás király gyógyszertár. — Józsa Sándor, Kunhegyes, Aranykalász gyógyszertár. — Mervay Géza, Kisujszállás, Gólya gyógyszertár és dr. Mihalovits Jenő, Debrecen, Kigyó gyógyszertár. (114 843/1947. VI. V. K. M. szám.)

Dr. Horváth Lászlóné, Győr, Baross-utca 4. Városi gyógyszertár. — E. Lukács Béla, Székesfehérvár, Nádor-u. 15. Fekete Sas gyógyszertár. — Fejér István, Sümeg, Megváltó gyógyszertár. — dr. Thury Gézáné, Baja, Szent Háromság gyógyszertár. — dr. Jeney István, Csepel, Királyerdő, Királyerdő gyógyszertár. — dr. Wéber Dezső, Budapest, VIII., Práter-u. 45. Szent Család gyógyszertár. (116.096—1947. VI. V. K. M. szám.)

A Chinoin uj vezérigazgatója. Dr. Wolf Emil, a Chinoin kiváló vezérigazgatójának elhunytával megüresedett vezérigazgatói tisztet, mint értesülünk, **Csuppay Lászlóval**, a vállalat eddigi ügyvezető igazgatójával töltik be.

Kiváló orvostanárokból penicillin-bizottság alakult Magyarországon. A népjóléti minisztérium penicillin-bizottságot alakitott a penicillin készitmények hatásának és összetételének klinikai anyagon való tanulmányozása céljából. A penicillin-bizottság a következő kiváló magyar orvosokból alakult meg: dr. Issekutz Béla, dr. Alföldi Zoltán, dr. Frigyesi József, dr. Kiss Pál, dr. Rajka Ödön, dr. Rosenthal Jenő, dr. Schmidt Lajos, és dr. Zádor László egyetemi tanárokból. A Gazdasági Főtanács havi 16 000 dollárt utal ki penicillin beszerzésére. A penicillinnel kapcsolatban a közelmultban olyan hirek terjedtek el, hogy az vesztett gyógyerejéből. A bizotságnak tehát a készitmények ellenőrzésén kivül ellenőriznie kell azt is, hogy az ilyen hirek menynyiben felelnek meg a valóságnak. Hamarosan Magyarországon is megindul a penicillingyártás. Az egyik gyógyszergyár már elkészitette az emulziós-penicillint, amellyel egyszerre 200 000 egységet lehet a beteg szervezetébe juttatni. A mi feladatunk, hogy biztositsuk a kifogástalan penicillingyártást, ezért már a közeljövőben minden dobozra rávezetik a bizottság véleményét és a szer hatóidejét. Rövidesen piacra kerül a penicillin-tabletta is, sőt megkezdték a penicillin rágógumi bevezetését is.

Thallmayer és Seitz Rt. cégnél Biernaczky Szilárd Douglas John, Martin Graham igazgatósági tagságát bejegyezték.

Sacharingyárat épittet a Gázgyár. A székesfőváros gázgyárának számos olyan melléktermeke van, amelyet eddig nem használtak fel ipari célokra. A cukorhiányra való tekintettel elhatározták most, hogy felépitik az első budapesti sacharingyárat, miután a sacharintermelés alapanyaga a tenon, a gázgyártás egyik mellék-terméke. (Vi. aug. 22.)

Superpenicillin! A francia lapok egyre többet foglalkoznak egy csodahatásu gyógyszerrel, amelynek feltalálása honfitársunk, **Paul Frixton dr.** nevéhez füződik. Az uj gyógyszer neve: BAX és hatásaiban messze felülmulja az eddig legjobbnak vélt penicillint. Jellemző erre a nagyszerü találmányra, hogy például szenzációs eredményeket érnek el vele a csecsemőbélhurutnál, a vérmérgezéses beteget négy óra alatt, az influenza gyógyitását 10—12 óra alatt végzi el és a legmakacsabb tifusszal is legfeljebb két nap alatt végez. Francia lapjelentések szerint a BAX-müvek felállitását a közeljövőben Sannoisban tervezik, ahol naponta mintegy 500 kilogrammot állitanak majd elő, rendkivül olcsó áron. (K. N. aug. 14.)

Épül az első békés atomenergiamáglya. Lake Succesből jelenti az United Press: Hétfőn megkezdődött az első — békés termelés szolgálatába állitandó — atomenergia máglya épitése. A máglya a hozzácsatlakozó laboratóriumokkal mintegy 10 millió dollárba kerül és jövő év közepe táján kezd működni. Az épités

19 nagy keleti egyetem és az atomenergia bizottság között létesített szerződés szerint történt. A máglyát elsősorban gyógyszer, fizikai, biológiai és mechanikai kutatások céljára építik. A máglya hasonló a tennessei államban lévő oakridgei máglyához, melyet az atombomba gyártásánál építettek és jelenleg rádióaktiv izotopokat gyárt. Ezeket a rádióaktiv anyagokat az ország valamennyi részébe szállitották, hogy különböző betegségek, különösképpen a rák ellen küzdjenek vele. A brookhaveni máglya anyagát elsősorban saját laboratóriumi kisérletekre használják, de később rendelkezésére bocsátják más kutató intézeteknek is.

Letartóztattak Sopronban egy gyógyszerészt, aki kegyetlenkedett a hadifoglyokkal. A soproni államrendőrség őrizetbe vette **Alács Ferencet**, egy soproni gyárban munkásként dolgozó **budapesti gyógyszerészt**. Alács, mint karpaszományos honvéd, kegyetlenkedett orosz hadifoglyokkal. Mostani munkahelyén is fasiszta és felekezeti izgatást fejtett ki. (Vi. aug. 15.)

Figyelem! Aki a Gyógyszerész példányait bekötni óhajtja, illetve bekötési táblázatra igényt tart, kérjük errevonatkozó szives értesitését, hogy annyi példányt készithessünk, ahány megrendelő lesz.

Szerkesztői üzenetek

Dr. N. A.: Most kaptunk választ kérvényünkre Rákosi elvtárs Akadémiai-utcai irodájából. **Rákosi Mátyás** elvtárs magáévá tette az ügyet és személyesen intézkedett **Nádas Lajos** Oroszországba emigrált kartársunk és elvtársunk mielőbbi hazakerülése érdekében. **(sz.)**

Megható és egyben felemelő érzés, amivel Kartársaink egy feladott hirdetésre válaszoltak. „Életmentéshez" kell egy még nem kapható gyógyszer. Szerkesztőségünk gyors segitségre hivta fel kartársaink figyelmét. Tömegesen jelentkeztek kartársak, sőt egyesek cimünkre feladták a kért gyógyszert. A sok baj és kellemetlenség mellett egy percre megállunk a gyógyszerész szivek megnyilatkozásai mellett.

„A Gyógyszerész" legközelebbi száma a rendes időben jelenik meg.

Braun Sándornak Budapest és többeknek: Szakszervezetünk kötelező munkaközvetitői hivatala: Bpest, VI., Eötvös-u. 25/a. Ennek természetes következménye, hogy lapunkban munkavállalók hirdetési ajánlkozását nem közöljük. Ez a határozat első perctől érvényben van, s mig ezen az illetékesek nem változtatnak, ragaszkodnunk kell az eredeti álláspontunkhoz.

V. L. Szombathely: A Winkler emlékiratok könyvalaku megjelenése csak akkor valósul meg, ha megfelelő közlésre alkalmas anyag gyül össze. Várjuk a gyéren érkező anyagot.

Dr. L. J. Bp.: „A Gyógyszerész" bekötési táblájának árát legközelebb közöljük és ha elegendő jelentkező lesz, hozzá fogunk az elkészittetéséhez.

Dr. P. T. Bpest: Az idei Gyógyszerész naptár, mint már közöltük, kb. kétszeres vastagságban és **bőrkebeli kiállitásban** fog megjelenni.

Sipos Berta — Szalamin Miklós kartársak cikkei, anyagtorlódás miatt, maradtak ki.

A szerkesztők lakáscime felől már többen érdeklődtek szerkesztőségünkben. Most közöljük:

Harangi Sándor, Pestszenterzsébet, Erzsébet-tér 1.
Márkus Dezső, Akácfa-u. 45.
Székely Jenő, III., Zeyk Domokos-u. 5.

Arra a kérdésre, hogy a szerkesztőségnek szánt leveleket hová cimezzék, csak azt válaszolhatjuk: a szerkesztőségbe. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az egyes szerkesztőknek ne küldhessünk leveleket és kéziratokat. Minden összefut és találkozik szaklapunkban: „A Gyógyszerész"-ben.

Dunántulon vagy Pestkörnyékén gyógyszertárat vennének vagy bérelnének „Dunántul" jeligére cim a kiadóhivatalban.

A Vizsolyi-gyógyszertárba bérlőt keres a haszonélvező: özv. Péterfy Istvánné Vizsoly (Abauj-m.)

Orosz hadifogságban gyógyszerészi diplomám megsemmisült. Keresztély Gyula, Albertfalva. Megváltó gyógyszertár.

„WILUR" töltött szopó, óvszerek
forgalomba hozza:
WILHEIM ARTHUR „Helios" kötszer és egészségügyi cikkek vállalata
Budapest, VI., Gróf Zichy Jenő-u. 37. Tel.: 123-867.
Gyors és pontos kiszolgálás.

Vidéki ráljogu patikámat, házzal együtt (Zemplén megye) elcserélném pesti ingatlanért, vagy eladnám. Érdeklődés telefonon 360—275, 8—4 óráig.

Egészséges forgalmu gyógyszertárat bérelnék vagy nem működő gyógyszertárat felállitanék. Megbizott: Gáspár Emil, Szolnok, Prohászka Ottokár-u. 19.

Ingatlan óvadékkal városi vagy falusi gyógyszertár bérletet keresek. Cim a kiadóhivatalban.

Közvetlen pestkörnyéki gyógyszertár, berendezés nélkül, bérbeadó. — Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérünk.

a gyógyszerész

Megjelenik havonta kétszer.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Akácfa-u. 45. I. 2.
Telefon: 422—140.
Hivatalos órák: d. u. 4—6-ig.

Felelős szerkesztő: HARANGI SÁNDOR, Telefon: 344—311.
Felelős kiadó: SOMOGYI SÁNDOR, Telefon: 135—346.
Szerkesztik: MÁRKUS DEZSŐ, Telefon: 422—140. / SZÉKELY JENŐ, Telefon: 182—856.
Laptulajdonos: a M. M. Sz. Szakszervezet Gyógyszerész Szakosztálya.

Hoffmann József nyomdája, VII., Kazinczy-utca 5.

II. ÉVFOLYAM BUDAPEST, 1947. SZEPTEMBER 16 17. SZÁM

a gyógyszerész

A MAGYAR MAGÁNALKALMAZOTTAK SZABAD SZAKSZERVEZETE
GYÓGYSZERÉSZ SZAKOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS LAPJA

Szakmai krónika

Irja: Székely Jenő

EGYETEMI FELVÉTEL

Én csak mint megfigyelő lehettem jelen azon a karközi bizottsági ülésen, hol az uj gyógyszerész-nemzedék felvételéről, számáról és összetételéről döntöttek. Éppen ezért most itt kell rámutatnom sok olyan szempontra, melyeket ott nem tehettem szóvá. Különben is foglalkozni kell ezzel a részleteiben szociális „átszüréssel", mert ezen keresztül óriási távlatok nyilnak meg előttünk. Maguk az adatok bizonyitják az elkövetett hibákat és utat mutatnak a jóakaratu tévedések orvoslására.

Az Egyetemi Karközi Bizottság az első és legnagyobb hibát ott követte el, hogy a szociális szempontok érvényesitését nem kezdte el már a kitünő és jeles érettségi bizonyitványoknál.

KIVÉTEL NÉLKÜL

felvettek ugyanis minden jelentkezőt, ki kérvényét praeclarus vagy jeles érettségivel támasztotta alá. Az önként kinálkozó érvet az első pillanatban el is lehetett fogadni. Aki ilyen kiváló középiskolai végzettséggel kiván erre a pályára lépni, azt csak a hivatás-szeretet hozta hozzánk. Már pedig az első és legfontosabb cél: a gyógyszerészi pálya tudományos színvonalának emelése. Ilyen emberanyaggal egészen biztosan el is érhetjük a kivánt eredményt. Hiszen ezek a kitünő középiskolások bármilyen más pályára kérhették volna felvételüket és sehol sem utasitották volna vissza őket.

Mindenki természetesnek tartotta tehát, hogy ehhez a két első osztályhoz ne nyuljanak hozzá. Még arra sem voltak kiváncsiak, hogy honnan, milyen társadalmi rétegből kérvényeznek. Aki kitünő és jó érettségivel lépett elő az ismeretlenségből, az előtt minden birálat és gáncs nélkül meg kell nyitni az egyetem kapuját.

ÉS MI AZ IGAZSÁG?

Az igazság legalább is arra felé mutat, hogy ezeket a kitünő eredményeket szociális sikon fokozottan meg kell vizsgálnunk. Engem nagyon érdekel, hogy praeclarus Kérvényező Lenkének ugyan ki is a mélyen tisztelt papája. Földmüves, vagy bankigazgató? Postaaltiszt, vagy nagykereskedő? Azért érdekel, mert tudom, hogy nem mindenki azonos körülmények között tanulhatott. A bankigazgató lányának a kitünő érettségije feltétlenül erősen alatta marad az ugyancsak kitünően érettségizett földmüves gyerekek teljesitményének. Mert ezek mögött nem szorgoskodtak külön nevelők és nyelvmesterek. A postaaltisztek gyerekei csak magukra, csak a saját tehetségükre támaszkodhattak.

Különben még a jeleseket sem bántották, pedig itt is figyelembe kellett volna venni az előbbi szempontokat.

ELFOGYTAK A JELESEK IS

Jönnek a jók érettek. Őket már beledobták a szociális rostába. Bele kellett, hogy dobják, mert az előbbi két csoport már kiszoritotta őket. Alig egyharmad rész jutott nekik a felvételből, pedig sokan vannak ám. Itt már dr. Z s e b ő k osztályfőnök félretette a bankigaz-